

Xujun xi y'ét'a Marco én nda tsuhu Jesucristo

B'i ts'ín y'énjímí Jua Bautista

(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ B'i ts'ín b'atuts'ihin ra én nda tsuhu Jesu, kui xi Cristo xi Ntíhí Ntíaná maha.

² Nda profeta Isaiá b'i ts'ín y'ét'a nk'ie: Títs'inkjía nda chjine'énna tu xi ngjuai títjuhun ri. K'uénda títjun niyáhi.

³ Tínu'yá ntaha nku nda xi tíkjintáya ante kixiu: “T'endo niyáha Ntíaná. Tjen naxuu niyáha.”

⁴ Xi nkú ts'ín y'ét'a Isaiá nk'ie, b'a ts'ín j'aiténtá xuta Jua ante kixiu. Y'énjímí nga tjíhin nga ngjuaikj'áha ra animaha xuta ko nga saténtá tu xi kama ndyjat'aha ra ngatitsuhun. ⁵ Tsitju ngayjee xuta xi tjin ante Judea ko ngayjee xuta xi tjin nanki Jerusalen nga j'aisehe Jua. Incha kiasaténtájin ntáje Jordan nk'ie nga kits'ínkie yjoho nga tjíhin ngatitsun.

⁶ Nk'ie nga y'ejña Jua, najyun xi kamandakoho ntsjaha chu camello bja ko nku tjabaxín b'ékjá. Chjubá ko ntsjényá kjine. ⁷ B'i kitsú nga y'énjímí:

—Askahan an kj'uai nku xi 'yún nk'a tjen sa, xi má nga ndahachí najmi tsuhuna tsa kjendáya n'úhu ntéhe. ⁸ An ntánijua tibatentákothonuu tunga máha kui, Espiritu Santo kuaténtákothonuu.

B'i ts'ín kiasaténtá Jesu

(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Nistjin ján tsitju Jesu nanki Nazaret, nanki xi tíñajihin ante Galilea, ko ntáje Jordan tsaténtájihin Jua. ¹⁰ Nk'ie nga títbitujín ntánijuo, kieke nga tsix'á nk'a ján ko nga Espiritu Santo nibajennehe xi nkú joyaha nku chutuju. ¹¹ Kinu'yá nk'a ján nku nta xi b'a kitsú:

—Ji Ntina, tjona ji. Tsjo nkjun mana ji.

B'i ts'in kits'in nganaha Jesu ndanindoo

(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² As'ai tjen'yun ngjikohó ra Espiritu Santo ante kixiu. ¹³ Yo y'ejna yachán nistjin tjiin, ko ndanindoo kikjut'ayák'uhun. Y'eñajihin chu xi tjin ngijñoó ko ntítsjehe Ntiana j'aisinkoho.

B'i ts'in kik'atuts'ihin xaha Jesu

(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴ Askahan nk'ie nga kis'eya'yun Jua, ngji Jesu ante Galilea nga y'eniymí én nda tsuhu Ntiana. B'i kitsúhu xuta:

¹⁵ —Ja kuichu chuba. Ja 'yun tiña tíñanuu Ntiana nga tibatéxumanuu nd'ai. Tankinchj'aha ruu animanuu ko n'e s'ejun én nda tsuhu Ntiana.

B'i ts'in kinchjaha Jesu ja ni'yakuyá xi tjuhun

(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶ Nk'ie nga tsú'ba Jesu andai ntáchak'un Galilea, kieke Simon ko Andre xi nts'e maha xinkjin. Kui xi tijncha kjaník'ja na'ya tjiöhö ajin ntóo, at'aha tjiö incha tsuba jóo. ¹⁷ B'i kitsú Jesu:

—Jun já, tsjénkinú. An ts'ian nga xuta nuboo.

¹⁸ Ta kuihi chubö y'entu jóo na'yaha ko kit-sjennkíhi Jesu.

19 As'ai ngjindju sa ko kieke Santiago ko Jua xi nts'e maha xinkjin. Kui joo xi jaha Zebedeo. Ayaha tsutsuhu joo incha kabincha nga tincha b'enda na'yaha. 20 As'ai tjen'yun kinchjaha ra, ko y'entu joo Zebedeo xi na'mihi maha ko ja xi basinkoho aya tsutsu nga kitsjennkhi Jesu.

B'i ts'in kits'in nda'hi Jesu nku nda xi tijnajihin nku ndaninda

(Lc. 4:31-37)

21 As'ai incha j'ai nanki Capernaum. Nk'ie nga nistjin nkjuun jas'en Jesu ni'ya sinagoga nga tsakuya. 22 Kama nkjuhun xuta xi nku ts'in tsakuya, at'aha tsakuya xi nkuhu tsa xa tihin, najmi xi nku ts'in bakuya ja chjine'ehen kjuatexumoo.

23 Tijn sinagoga xuta Capernaum nku nda xi tijnajihin nku ndaninda. Kui xi 'yun kikjintaya nga b'i kitsu:

24 —Ji Jesu xi nibahani Nazaret, umi nihi xi tijnkoni? A ja kjuai n'ekjeheni? Bená yaha ji. Ji xi ntih Ntjaná.

25 Tunga ndjaha kinchjako Jesu ndanindoo:

—Xu sin n'ei ko tjtusjehihin ndo!

26 Ixi y'etsujnehé ra ndo ndanindoo ko tu xi 'yuhun kikjintaya nga tsitjujihin. 27 Ngatentee xuta tu ni xi kama nkjuhun ra ko b'i ngjan kingjásjaihaha xinkjin:

—umi nihi xu'bi? Kja' ai ts'in bakuya ndai. Bakuya xi nku joyaha tsa xa tihin. Santaha janindoo batexumaha ko nt'é'ehen.

28 Ngayjee nanki xi tjin ante Galilea tu xi kitsaha kichubanijmíyaha Jesu.

*B'i ts'in kits'innkihi Jesu na nchi'yaha Pedro
(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)*

²⁹ Nk'ie nga incha tsitju ni'ya sinagoga, ngji Jesu, Santiago ko Jua ni'yaha Simon ko Andre. ³⁰ Kui chubo ch'in kijijnako na nchi'yaha Simon. Tjen'yun kik'inyaha ra Jesu ni xi timaha tachjun. ³¹ As'ai ngjik'uhun Jesu ko jakja ntsja nga kikjesintjen. Ta kuihi chubo kindyjajihin ch'ihin tachjun ko kitsjaha nichine xi tsichusehe.

*B'i ts'in kits'innkihi Jesu nkjin xuta un
(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)*

³² Nk'ie nga ja kama'na, askahan nga ja ngjintjai ts'iu, jaich'aha Jesu ngayjee xuta un ko xi tjintujihin janindo. ³³ Ngayjee xuta nantjo kama njaku asti ankjuo. ³⁴ Kits'innkihi Jesu nkjin nkjun xuta un xi k'uhun nkjin tikja ch'in. Kik'onsje nkjin nkjun janinda. Najmi kitsjantehe tsa kuinchja janindo, at'aha janindo be yaha Jesu.

*B'i ts'in tsitju Jesu nga y'enijmi ehen Ntiana
(Lc. 4:42-44)*

³⁵ Nk'ie nga jyunya xa sa, tsisintjen Jesu ko ngji nku ante t'axin tiya. Yo kinchjako Ntiana. ³⁶ As'ai Simon ko ja xi tjintukoho yo incha tsangisjai Jesu. ³⁷ Nk'ie nga kisakuhu, ba incha kitsuhu:

—Ngayjee xuta tibangisjaihi.

³⁸ B'i kitsu Jesu:

—Tjian kja' ai ante xi tin tina ei tu xi ko ta yo k'uenijmihina. At'aha kui xa jaihin.

³⁹ Ngji nga y'enijmi xki ni'ya sinagoga xi tin ngayjee ante Galilea ko kik'onsje janinda xi tjintujihin xuta.

B'i ts'in kits'innkihi Jesu nku nda xi k'uhun ch'in fentujnu

(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

⁴⁰ Nku nda xi k'uhun ch'in fentujnu j'aisehe Jesu ko tsasinkunch'int'aha nga tsankihi nga kuasinkoho. B'i kitsuhu:

—Tsa ji xi mjehi, kama n'e jeni nga chjuxinni ch'in xi k'unna.

⁴¹ As'ai kama nimaha Jesu nda uun. Kingjenne ntsja nga kits'inko ko b'i kitsuhu:

—Mjena. Katuma jei.

⁴² Ta kuihi chubo kindyja ch'ihin ndo. Kama je ngaha. ⁴³ As'ai b'i kitsuhu Jesu ndo:

⁴⁴ —Ji, najmi tu ch'a xi 'miyaihi ni xi kamat'ain. T'ihinkuchiji yjohi nda na'miu ko tjein chje xi nku ts'in y'ejna Moise ngat'aha nga ja kama jei, tu xi skué kixihi xuta nga ja kamanda ngahani.

⁴⁵ Tunga nk'iehe nga ngji ndo, kitsuya tentehe xuta ni xi kamat'ain. Kui nga najmi ta kama jas'en chijihi Jesu nanki xi tjihin yo. Tu andai nantioho kikjatsú'ba má nga najmi tjin xuta. Tunga tsitjuhú xuta xi tjin tu má nankihí ni nga j'aisehe.

2

B'i ts'in kits'innkihi Jesu nku nda xi najmi ma fi

(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

¹ As'ai ta j'aihi ngaha Jesu nanki Capernaum ko kint'é xuta nga ja tjina ngaha Jesu ni'yaha. ² Kui nga kama njaku nkjuhun xuta, nga santaha najmi ta kis'ehe ante asti ankjuo, ko Jesu y'enijmíhi éhen Ntjaná xuto.

³ As'ai incha j'ai nju já xi incha kab'anganki nku nda xi najmi ma fi. Jesu j'aich'aha ndo. ⁴ Tunga

najmi mahá incha bichúko nda uun má síjña Jesu tu ngat'aha xuta nkjin xi kama ñjakú yo. Kui nga incha kikjexíhin nku te ni xi kjinehe ra ni'yoó ko yo incha kits'ínkjihi nda uun santaha má síjña Jesu.

⁵ Nk'ie nga kkie Jesu nga s'ejihin jóo nga Ntíaná kits'ín nibáha, as'ai kinchjako nda uun:

—Ji ntína, ja kama ndyjat'ahi ngatitsuhin.

⁶ Tunga ta kab'entuhú yo k'ua já chjine'éhen kjuatéxumoó xi b'i ts'ín incha kits'ínkjin'kun: ⁷ “¿Á b'a ts'ín tínchjaha ndai? Najmi tibenkjún Ntíaná nga b'a ts'ín tínchja. A't'aha nku tutuhú Ntíaná xi maha ts'ínndyjat'aha xuta ngatitsuhun.”

⁸ Tunga tjen'yún kamankjihín ra Jesu ni xi tijncha ts'ínkjin'kun jóo. As'ai b'i kitsúhu:

—¿Á b'a ts'ín tén'enkjín'uhunnu? ⁹ ¿Má éhen xi 'yún naxu tjen xi kama xíhin nda xi najmi ma fi? ¿A: “Ja kama ndyjat'ahi ngatitsuhin”? ¿A ra: “Tisintjein, chjúbéi nachan xi kisujñasuin ko titsutjai”? ¹⁰ Tunga mjehéna kuakuchjínun nga Ntíhi Ndax'iun tijná ngajoho Ntíaná asuntej xi má nga kama ts'ínndyjat'aha ngatitsuhun xuta.

As'ai b'i kitsúhu nda xi najmi ma fiu:

¹¹ —Ji tinchjako. Tisintjein, chjúbéi nachahin ko t'in ngáhani ni'yahi.

¹² As'ai tjen'yún tsisintjehén nda uun, jak'á nachahan, ko ngayjee xuta kkiehe nga tsitjusje. Tu ni xi kama nkjúhún ra ngatentee xuta ko kits'intsjoho Ntíaná. B'i incha kitsúhu xinkjín:

—Ndahachí najmi kje yaá nku ni xi nkúhu xu'bi.

*B'i ts'ín kinchjaha Jesu Levi
(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)*

¹³ As'ai ta tsitjuhú ngáha Jesu nga ngji andai ntáchak'uun. Nkjin nkjún xuta j'aisehe, ko Jesu tsakúyaha xuto. ¹⁴ Nk'ie nga títs'in niyá, kieke nda xi 'mi Levi xi ntíhi Alfeo nga kab'ejña ante má nga f'áchjintjai ch'á nga ts'inxát'aha já Romá ko b'i kitsúhu:

—Tsjénkiní.

As'ai tsisintjen Levi ko kitsjennkíhi Jesu.

¹⁵ Nk'ie nga tíkjine Jesu niñu ni'yaha Levi, nkjin nkjún já xi f'áchjintjai ch'á nga ts'inxát'aha já Romá ko já xi najmi naxu ts'intjusun kjuatéxumaha Moise ta incha j'aik'ientut'aha Jesu ko já ni'yakuyáha. At'aha nkjin nkjún maha xi incha kitsjennkíhi. ¹⁶ Kieke já chjine'éhen kjuatéxumoo ko já fariseo nga Jesu tíkjineko niñu jóo. As'ai kinchjako já ni'yakuyáha Jesu nga b'i kitsúhu:

—¿Á já xi f'áchjintjaihi ch'á ko já xi najmi naxu ts'intjusuhun kjuatéxumaha Moise tineko ho niñu nda maestrunu?

¹⁷ Nk'ie nga kint'é Jesu éin, b'i kitsú:

—Xuta xi uhun machjéhen já chjinenki, najmi xi ndaha. Najmi xuta je jái nchjaha, xuta ngatitsun ní jái nchjaha.

B'i ts'in kitsúya Jesu nkje tjihin nga k'úentu kjintía xuta ni'yakuyáha

(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸ Nku niyá nk'ie nga tjintu kjintía já ni'yakuyáha Jua Bautista ko já fariseo, as'ai tjín xi incha j'aisehe Jesu ko b'i kitsúhu:

—¿Nkú tjihin ra nga najmi b'entu kjintíaaha já ni'yakuyáhi, xi nkú ts'in b'entu kjintía já ni'yakuyáha Jua ko já ni'yakuyáni?

19 As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿A mahá b'entu kjintía xuta xi tjíntujín nku s'í kjuabixan nk'ie nga tijnajin saha nda bixoon? Nk'ie nga tijnajin saha nda bixoon, najmi kama k'úentu kjintía. 20 Tunga kuichúhú nistjin nga chjú'aha nda bixoon. Nk'ie nga kuichú nistjin xu'bo, nk'iehé nga k'úentu kjintía.

21 'Najmi ch'a b'estikoho najyun chá nku te najyun tsetse xi najmi kjee nibákú. At'aha nibákú najyun tsetse ko kjetiya najyun chóo. B'a ts'in fi tsehe má kitiyá. 22 Ko ta ndaha najmi ch'a binchá binu tsetse nku tsa tjabaxín chá. At'aha binu tsetse kjetiya tsa tjabaxín chóo. As'ai fi ndzjo binu ko batsun tsa tjabaxíun. Kui nga tsa tjabaxín tsetsehé xincháha binu tsetse.

*B'i ts'in kinchjanijmíyaha Jesu nistjin nkjúun
(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)*

23 Nku xuatu tí'f'a Jesu má nga tjíntje tuniñu. As'ai incha kikje'yún tuniñu já ni'yakuyáha ko kits'íntjiya ntsja nga kikjine. 24 As'ai b'a incha kitsúhu Jesu já fariseo:

—Chase ma ri. ¿Á ni xi tijná nkjúhun ra kjuatexumoo nga nistjin nkjúun tíincha ts'ihin já ni'yakuyáhi?

25 B'i kitsú Jesu:

—¿A ndahachí najmi kjee n'eyo má nga jtít'a ni xi kits'ín David nk'ie nga un kkiehe ko kama bjoho kui ko já xi tjenkoho? 26 Kui nistjiun Abiatar tjihin nda na'mi títjun. Jas'en David ante nkjúhun Ntjaná ko kikjine ninkuan nkjún xi tjíntu yo, ni xi tu já na'miu ma kjinehé. Ta kitsjá yaha ninkuon já xi tjenkoho.

27 'Nistjin nkjún kis'ejña ngandaha xuta, najmi ngandaha nistjin nkjún kamandaha xuta.
 28 Kui nga Ntíhí Ndax'iun batéxumaha ra santaha ko nistjin nkjún.

3

*B'i ts'in kits'innkihi Jesu nku nda xi ch'ihin ntsja
 (Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)*

1 Nku niyá jas'en Jesu ni'ya sinagoga ko yo ta kab'ejña nku nda xi ch'ihin ntsja. 2 Kikunntá 'maha jóo tu xi incha skuéhe tsa ts'iinnkihi ndo nga nistjin nkjún, tu xi b'a ts'in sakúhu ra má tindyajihin Jesu.

3 As'ai b'a kitsúhu Jesu nda xi ch'ihin ntsja:

—Tisintjein ko tisinjñai kamaseen.

4 As'ai b'i kitsúhu jóo:

—Jun, ¿mí nihi xi ma n'e nga nistjin nkjún? ¿A ma n'e ni xi nda, a ra ni xi najmi nda? ¿A ma n'ek'anki xuta, a ra ma n'ek'ien?

Tunga najmi kinchjahá jóo.

5 As'ai kjan tsasehe Jesu já xi kabinchandaihi ko kikié babaha at'aha ndjá tjintuyá animaha jóo. B'i kitsúhu nda xi ch'ihin ntsja:

—Tjentei ntsai.

Kingjénte ntsja ndo ko kamanda.

6 Tunga nk'iehé nga tsitju já fariseo yo, as'ai kama ñjakúko já xi yjanki nda rej Herode Antipa nga tsangisjai niyáko xi nkú ts'in kama ts'iink'iehen Jesu.

*B'i ts'in kits'innkihi Jesu nkjin xuta andai
 ntáchak'uun*

⁷ As'ai ngjiko t'axín Jesu já ni'yakuyáha andai ntáchak'uun. Ta kitsjennkíhi nkjin nkjún xuta xi incha ante Galilea. ⁸ Ko ta incha kint'é ngayjee ni xi títs'ín Jesu xuta xi tjín ante Judea, xi tjín nanki Jerusalen, xi tjín ante Idumea, xi tjín ngabantá ntáje Jordan, ko xi tjín andaihi nanki Tiro ko nanki Sidon. Kui kjuaha nga incha j'aise tentehe ra.

⁹ As'ai y'éxá Jesu já ni'yakuyáha xi má nga k'uéndaha nku tsutsu, tu xi najmi kuasinne'yuhun ra ngayjee xuta nkjin xi kama ñjakú yo. ¹⁰ At'aha ngatentee xuta xi uhun ixí tíncha basinne'yuhun ra nga mjehe ts'ínkoho, at'aha nkjin nkjún maha xuta un xi kits'innkihi.

¹¹ Ko máha jánindo, nk'ie nga incha kieke Jesu, tsinchakúunch'int'aha ko b'i incha kitsú nga kikjintáya:

—Ji xi Ntíhi Ntíaná!

¹² Tunga ndjáhá kinchjako Jesu jánindo tu xi najmi incha kuitsuyaha yáha Jesu.

*B'i ts'ín kitsjá xaha Jesu já postru xi te joo
(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)*

¹³ As'ai ngjinji Jesu nku asunntu tjenki. Kinchjaha já xi j'ájin nga kj'uaísehe ko incha j'ai jóo. ¹⁴ Te jo maha já xi j'ájin tu xi tsjénkoho ra ko tu xi ts'ínkijihi nga k'uénjímí éhen Ntíaná. Já postru kitsúhu jóo. ¹⁵ Kitsjáha jóo nga ngajoho ts'ínkikihi ra xuta ko nga k'onsje jáninda xi tjíntujíhin xuta.

¹⁶ Kui xu'bjí já te jo xi j'ájin Jesu: Simon xi kitsjá j'áíhin nga kui xi ta Pedro k'úin; ¹⁷ Santiago ko Jua xi nts'e maha xinkjín, xi jáha Zebedeo maha. Jesu ta kitsjá j'áíhin já xi joo nga ta k'úin Boanerge, kui

j'áin xi tsuhu ra: Ntíhí Ch'on. ¹⁸ J'áin ya: Andre, Felipe, Bartolome, Mateo, Toma, Santiago xi ntíhí Alfeo, Tadeo, Simon xi mako já cananista, ¹⁹ ko Juda Iscariote xi askahan kits'ínkjas'en Jesu.

B'i ts'ín kinchjanímyaha Jesu ndaninda Beelzebu

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

²⁰ As'ai kik'óya ngáha Jesu ni'yaha ko ta kama ñjakú nkjúhún ngáha xuta, nga santaha najmi kama incha kikjine niñu. ²¹ Nk'ie nga kint'é xuta xinkjín Jesu niu, incha j'aingisjaihí. At'aha b'a kitsú xuta nga ja tíma luku Jesu.

²² Máha já chjine'éhen kjuatéxumoo xi incha nibaha nanki Jerusalen, kui xi b'a kitsú:

—Ndaninda Beelzebu xi ndaninda k'akuhu jánindoo tíñajihín ndai. Kui nga nga'yúhún ndaninda k'akuhu jánindoo tím'osjekoho jánindoo.

²³ As'ai kinchjaha Jesu jóo ko y'éjña chubayaha nga tsakúya:

—Jun, ¿nkú ts'ín kamaha tsa ndanindoo ta kuihi k'onsje suba yoho? ²⁴ Xuta xi tjín má nga batéxuma nku nda rei, tsa ta kuihi fi kontraha xinkjín, ndahachí najmi tse maha má nga batéxuma nda rei xu'bo. ²⁵ Ko tsa xuta xi tjintu nku ni'ya fi kontraha xinkjín, ndahachí najmi ta s'ehé ra nga'yún. ²⁶ B'a ta ts'ín tíña ts'e ndanindoo. Tsa Satana kuakjanya yoho nga ta kuihi ngjuai kontra yoho, ndahachí najmi tse kamaha nga k'úejña. Tu sa ní kuichúkje nistjihín.

²⁷ Ndaha nku najmi ma fas'en ni'yaha nku nda xi 'yún tjihín nga'yún ko kjé'aha ni xi tjíhín. Tjín níhi

nga tjun k'ue'yun ndo. B'a ts'in kama kje'aha ra ni xi tjihin ndo ni'yaha.

²⁸ Kjuaxi ni xi tixinnu. Kama ndyjat'aha ngatentee ngatitsuhun xuta ko ngatentee tu mi en ch'on tsuhu ni xi kitsu. ²⁹ Tunga xi ch'on kuitsuhu Espiritu Santo, kui xi najmi ta kama ndyjat'aha ra. Nku je xi najmi ta kamaha ra ndyja ts'in.

³⁰ B'a kitsu Jesu at'aha: "Ndanindoo tjijahin", incha kitsu joo.

*B'i ts'in kitsuya Jesu ya xi naaha ko ya xi ja nts'e
(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)*

³¹ Ja kamo. J'ai naaha ko ja nts'e Jesu. Natsiun tsincha nga kits'inkji xi ngji nchjaha Jesu. ³² As'ai xuta xi kab'entut'aha b'a kitsuhu:

—Naahi, ja nts'ei ko jminchjin nichjai kabincha natsin jan. Mje ruhu kuinchjakohi.

³³ B'i kitsu Jesu:

—¿Ya xi nana ko ya xi ja nts'e?

³⁴ As'ai tsasehe xuta xi kab'entut'aha ko b'i kitsu:

—Kui xuta xu'bi xi nana ko ja nts'e. ³⁵ Tu yaha ni xi ts'ijntusun xi nku ts'in mjehe Ntiana, kui xi nda nts'e, na nichja ko nana.

4

B'i ts'in tsakuya Jesu nga kits'inchjen nku nda xi tsatendzjo xujma

(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Nku niya Jesu tsakuyaha xuta ehon Ntiana andai ntachak'uun, ko tu ni xi nkjihin xuta kama njakut'aha. Kui nga nku tsutsu ngjik'iejnayahaha ko ngayjee xuto andai ntoo tsincha. ² Nkjin tikja ni tsakuyaha nga y'ejna chubayaha. B'i kitsu:

3 —Tjenñju. Nku nda ngjiténdzjo xujmá. 4 Nk'ie nga tibaténdzjo xujmóo, k'ua xi tsixuntu andai n̄iyóo. As'ai incha j'ai nisee ko kikjine xujmá xu'bo. 5 K'ua xi tsixuntu ajin ndjio má nga najmi 'yún tjín ninte. Kitsa jasu xujmóo, at'aha najmi 'yún tjain nintee. 6 Tunga nk'iehé nga tsitju ts'iu, kits'inchjahan ko kixí, at'aha najmi 'yún ngjiyanji kjamaha. 7 K'ua ngá xi tsixuntu ajin na'yóo. Kisá na'yóo ko najmi kitsjantehe nga nda saá xujmá xu'bo. Najmi chumi nihi kitsjá. 8 Tunga k'uahá ngá xi tsixuntu má nga nda nankiu. Jasu xujmá xu'bo ko kisá. Tu xí tsehé ni xi kitsjá. Tjín xujmóo xi kitsjá katé tjíhin, tjín xi kitsjá cháte ko te tjíhin, ko tjín ngá xi kitsjá unchan tjíhin.

9 Ko b'i kitsú sa:

—Xi tjen tjabaxínñju, katasínñju.

B'i ts'ín kitsúya Jesu á tu subahá y'éjña chubayaha nga tsakúya

(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

10 Askahan nk'ie nga y'ejña suba Jesu, xuta xi kabinchat'aha ko já ni'yakuyá xi te joo incha kingjásjaiyaha mí nihi xi tsakúya nga y'éjña chubaya.

11 As'ai b'i kitsú Jesu:

—Jun ja kik'ainuu nga kamankjinnuu ni xi 'ma tjíña ts'e xi nkú ts'ín batéxuma Ntjaná. Tunga xuta xi k'oo tu s'ejña chubayahá ra, 12 tu xi ndaha tsa kuasehe tunga najmi skuehé, ko ndaha tsa kuasínñju tunga najmi kamankjihín ra. B'a ts'ín najmi ngjuaikj'áha ra animaha ko najmi n'endyjat'aha ra ngatitsuhun.

B'i ts'in tsakúya Jesu xi nkú ts'in ts'ínkjáihin xuta éhen Ntíaná

(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ B'i kitsú ya Jesu:

—¿A najmi mankjinnuu nkú tsuhú ra én xi kuak'iejná chubaya? Tsa najmi kamankjinnuu, ¿nkú ts'in kamankjin tentehenuu én xi bakuyá nga b'ejná chubaya?

¹⁴ Nda xi tsaténdzjo xujmóo, kui xi nkú joyaha xi b'énijmí éhen Ntíaná. ¹⁵ Tjín xuta xi b'a k'un xi nkú joyaha xujmá xi tsixuntu andai niyóo. Nk'ie nga nt'é éen, tjen'yún nibáhá Satana kó kjexín én xi ja kis'entjejin animaha.

¹⁶ Tjín ngá xuta xi b'a k'un xi nkú joyaha xujmá xi tsixuntu ajin ndjio. Nk'ie nga nt'é éen, tjen'yún tsjohó ts'in ts'ínkjáihin. ¹⁷ Tunga najmi 'yúhún tjíhin kjama ajin animaha kó najmi ndjá bincha. Nk'ie nga sakúhu kjuasti kó nk'ie nga n'e uncha tu ngat'aha éen, ts'in t'axíhin yjoho éen.

¹⁸ Tjín ngá xuta xi b'a k'un xi nkú joyaha xujmá xi tsixuntu ajin na'yóo. Kui xutaha xi ta nt'é éen, ¹⁹ tunga ni xi tjíhin asunntej s'entaha ra, kjuanchinóo b'anachaha, kó ma mje tentehe ni xi tjín. B'a ts'in najmi sakúntehe ra nga nda saáha éen ajin animaha xuta xu'bo kó najmi tsjá chan.

²⁰ Tunga tjíhin xuta xi b'a k'un xi nkú joyaha xujmá xi tsixuntu nanki xi ndoo. Kui xutaha xi nt'é éen kó ts'ínkjáihin. Nda ts'in nga b'entu. Kui xi b'a joyaha xujmá xi tsjá katé tjíhin, kó tsa cháte kó te tjíhin, kó tsa unchan tjíhin.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga najmi ma s'ejña 'ma éhen
(Lc. 8:16-18)

21 B'i ta kitsú sa Jesu:

—¿A tjin xi b'eti nku nd'í tu xi k'uejñaha kintehe nku kaxa a ra kintehe nku kama? ¿A najmi b'éjña nk'ahá? 22 At'aha ngayjee ni xi 'ma tijná nd'ai, kuichú nistjin nga s'ejña chji. Ko ngayjee ni xi najmi tijná chji nd'ai, kuichú nistjin nga kuitju chji. 23 Xi tjen tjabaxínju, katasínju.

24 B'i ta kitsú sa Jesu:

—'Yún nda tasinñju ni xi tínu'yó. Xi nkú ts'ín nda kuasinju, b'a ts'ín nda kamankjinnu, ko 'yún k'uai sanu nga kamankjinnu ni xi tínu'yó. 25 At'aha xi basínju ni xi bakuyá, kui xi k'uai saha nga kamankjihin. Tunga xi najmi basínju, chjú'aha santaha ni xi ichí mankihín.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'inchjén nku xujmá xi sá suba

26 B'i ta kitsú sa Jesu:

—Má batéxuma Ntjaná, kui xi b'a joyaha ni xi ma nk'ie nga nku nda baténdzjo xujmá. 27 Tsa kjife ndo ko tsa tijná tík'un, ndaha tsa nga nistjin ko ndaha tsa nga nistjen, fasu xujmóo ko sá. Najmi be ndo á b'a maha. 28 At'aha t'anankiu ts'ín nga sá kui ni ján. Títjun tjuhu nts'én, as'ai tjuhu xka, askahan xu, ko ja kamoó s'ehe xujmá. 29 Nk'ie nga ja chubaha, as'ai bate ndo niu, at'aha ja kuichu nistjin nga stí.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'inchjén nku k'un mostasa

(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

30 B'i ta kitsú sa Jesu:

—¿Mí nihi xi k'uejñá chubayahona xi nkú ts'ín batéxuma Ntjaná? ¿Mí éhen xi ts'inchjén nga k'uejñá chubayahana? 31 Kui xi nkú joyaha nku

k'un mostasa xi s'entje. Kui k'un xu'bi xi 'yún ichí sa nga k'un xi k'oo xi tjín asunntee. ³² Tunga nk'iehé nga ja s'entje, as'ai sá ko 'yún chánka ma sa nga ni ntje xi k'oo. I nkjún ma tjiaha, nga santaha nisee ts'ínnda'á nubaḥa má nk'íehen tjiaha yóo.

*B'i ts'ín tsakúya Jesu
(Mt. 13:34-35)*

³³ Jesu y'éjña chubayahá xuta nga tsakúyaha. Ni xi ma chubayahá ra xuta, kui nihi xi kits'ínchjén. ³⁴ Najmi tsakúya tsa najmi y'éjña chubaya. Tunga máha já ni'yakuyáha, najmi y'éjña chubayahá nga tsakúyaha.

*B'i ts'ín kits'ínk'íéjyu Jesu ntjo ko ntáchak'uun
(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)*

³⁵ Ta kuihi nistjin xu'bo nkú ma nga ja tíma jyun, b'i kitsúhu Jesu já ni'yakuyáha:

—Tjián ngabantá ján.

³⁶ As'ai kits'ínkji xuta nkjiun ko tsutsu xi tu b'a ts'ín jahá kab'eya incha ngjiko. Ta incha kitsjennkíhi kj'ai sa tsutsu. ³⁷ Tu ni xi kamahá, tu incha kamanehé nku ntjo xi tu xí 'yúhún, ko t'éhen ntáchak'uun ni xi nkjún kits'íhjin tsutsuu, nga santaha ja ma tséhé ni ntánijua xi tífas'ehen.

³⁸ Tunga máha Jesu, kjife astun tsutsuu nga kab'énki nku ni nintaku. As'ai já ni'yakuyáha ngji ts'ínkj'áha ko b'a kitsúhu:

—Ji nda maestru, ¿á najmi nkjún tímaha ri? ¡Ja kuayáa ei ni!

³⁹ As'ai tsisintjen Jesu ko ndjá kinchjako ntjo ko ntáchak'uun nga b'i kitsúhu:

—¡Tjenjyú! ¡Tjent'íáhi!

Kitsjenjyú ntjo ko kis'e jyujyu.

40 As'ai b'a kitsúhu já ni'yakuyáha:

—¿Á b'a nkjún ts'ín binkjuhunnu? ¿Á najmi s'ejhinnuu Ntjaná?

41 Tu xí incha kitsankjúhún jóo kó b'i ngján b'i kitsúhu xinkjín:

—¿Yá ndaha xu'b'i nga santaha ntjo kó ntáchak'uun nt'é'éhen ra?

5

B'i ts'ín kits'ín ndaíhi Jesu nku nda xi tijnajihin ndanindoo

(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

1 As'ai incha tsichu nankihí xuta Gerasa, nanki xi tijná ngabantá ntáchak'uun. 2 Nk'ie nga tsitjujen Jesu tsutsuu, tjen'yún j'aik'úhún ra nku nda xi tsitjujin tsjóo. Ndanindoo tijnajihin ndo. 3 Ajin tsjóo b'ejña kó najmi ch'a ta ma ts'ínk'íejña'yúhún ra, ndaha tsa n'úkicha s'e'yúnkoho. 4 At'aha nkjin nkjún niyá kis'e'yúnkoho n'úkicha sjai kó ntsja, tunga kikjetiyahá n'úkicha ntsja kó kits'ín xixi n'úkicha sjai. Najmi tjin xi ma ts'ínk'íejña jyuhu ndo. 5 Nistjin nistjen fatsú'bajín tsjóo kó jñoó nga kjintáya kó nga ndjio ts'ín'unkoho ra yjoho.

6 Nk'ie nga kjin tjen sa Jesu, kikiehe ndo kó tsan-gatsanka nga j'aisinkunch'int'aha. 7 'Yún kikjintáya nga b'i kitsúhu:

—Ji Jesu, Ntíhi Ntía nku tutu xi tijná nk'a ján, ¿mí nihi xi tijnkóhi an? Ntía nku tutuu tibená. Tíbankihi nga najmi tu 'bainí kjuanima.

8 B'a ts'ín kinchja ndo at'aha Jesu b'a kitsúhu:

—Ji ndaninda, tjtjusjejihin ndo!

9 As'ai Jesu kingjásjaiyaha:

—¿Nkú 'mihi?

B'a kitsú jánindoḡ:

—Legion 'mini at'aha tu xí nkjihín mahani.

¹⁰ As'ai 'yún nkjún incha tsankihí Jesu nga namji tu ts'ínkji t'axíhín. ¹¹ Xi tjehe nku asunntu tjenkí nkjin nkjún chínka tíncha kjine jñá. ¹² As'ai jánindoḡ incha tsankihí Jesu:

—N'ekjini má tjíma chínko tu xi kuitjás'enjihín ri.

¹³ As'ai Jesu kitsjantehe jánindoḡ. Incha tsitjújhín ndo nga incha ngjikjas'enjihín chínko. Jo ra mij maha chínko. Tsangatsanka chínko nga kikaník'antjai yjohḡ má nk'antjaihi yḡ ko tsixuntujín ntáchak'uun. Yḡ jesunjin ntá.

¹⁴ As'ai incha tsanka já xi tíncha kunntá chínko. Ngji tsúyaha xuta xi tjin ajin nantio ko andai nantio. As'ai incha j'aisehe xuta ni xi kamoo. ¹⁵ J'ai má tjíña Jesu ko kikié nga kab'ejña yḡ nda xi tsitjújhín jáninda xi tu xí nkjihín maha. Ja yja ngáha najyun ko ja nda je je ngáha. Incha kitsankjún jóḡ.

¹⁶ Já xi kikié ni xi kamoo incha kitsúyaha xuta xingisoo ni xi kamaha ndo ko ni xi incha kamaha chínko. ¹⁷ As'ai xuta nantio tsankihí Jesu nga kuitju nankihí. ¹⁸ Nk'ie nga tífás'en ngáha Jesu tsutsuu, nda xi tsitjújhín jánindoḡ mjehe nga tsjénkkihí ko tsankihí kjuá. ¹⁹ Tunga najmi kitsjantehé ra Jesu. B'i kitsúhu:

—T'in ni'yahi ko t'ihinsejhi xuta xinki. T'inyaihi ngayjee ni xi kuats'ínkóhi Ntíaná ko xi nkú ts'in kama nimaha ji.

²⁰ As'ai ngji ndo ko kik'atuts'ihin nga kitsúya ante Decapoli ngayjee ni xi kits'ínkoho Jesu. Ngatentee xuta xi tjin yo incha kama nkjühun niu.

B'i ts'in kits'innkihi Jesu nku takjin ko nku tachjuun

(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

²¹ Nk'ie nga ja kik'óyako ngáha Jesu tsutsuu ngabanta ntáchak'uun, as'ai nkjin nkjün xuta kama ñjakút'aha ko y'eña Jesu andai ntáchak'uun. ²² As'ai j'ai nku nda xi 'mi Jairo xi ta nku nda k'akuhu ni'ya sinagoga. Nk'ie nga kieke Jesu, tsasinkunch'int'aha ²³ ko tsankihi nga kuasinkoho. B'i kitsúhu:

—Takjin ichina ja tí'me. Nibángjennéi ntsai ntina tu xi kamandaha ko kj'uaíya ngáha ra.

²⁴ As'ai ngjiko Jesu ndo, ko nkjin nkjün xuta kitsjennkihi nga ixí tsinchane'yúhún ra.

²⁵ Ta tjenjihin xuta nkjiun nku tachjuun xi tjihin te jo nú nga jní títs'ínk'iehen. ²⁶ Kui xi nkjin kjuanimá kieke aya ntsja já chjinenkiu. Santaha kits'ínkje ngayjee ni xi tjihín, tunga ndahá ichí najmi kamanda. Tu sa ní 'yún ngjitse ch'ihin.

²⁷ Nk'ie nga kint'é tachjuun ni xi títs'ín Jesu, as'ai j'ai tjennki Jesu ajihin xuta nkjiun. J'aik'úhun ko kits'ínko najyun xi yja Jesu. ²⁸ At'aha b'i ts'in kits'innkjink'un: “Tsa tu najyuhun ts'ínko sa, kamanda ngáhana.” ²⁹ Nk'ie nga b'a kits'ín, tjen'yún kitikjayahá ra jnú ko ndzjen kamaha yjonintehe tachjuun nga kama nkihi ch'in xi k'uhun.

³⁰ Tunga kiekehé Jesu nga tsitjujihin nga'yún. Kits'ínk'ótjiya nga tsasehe xuta nkjiun ko b'i kitsúhu:

—¿Yá xi kuats'ínko najyunna?

31 As'ai b'a kitsú já ni'yakuyáha:

—Tíyai nga xuta nkjiun tíbasinne'yíhin. Á: “¿Yá xi kuats'ínko najyunna?”, tíbixíhinni. 32 Tunga tu nku nga tsasehé ra Jesu xuta xi kabinchandaihi tu xi skuehe yá xi b'a kits'úun.

33 Máha tachjúun, nk'ie nga kíkíe ni xi kamat'ain, as'ai ixí ts'atsé nkjúhún nga j'aisinkúnch'int'aha Jesu ko kitsúya kixi kixihi mí kjuaha nga b'a kits'íhin. 34 As'ai b'i kitsúhu Jesu:

—Ji ntína, at'aha kuas'ejihin nga Ntíaná kits'ín nibána, kui nga kama nkihi ri. Kas'ehi kjuajyu nga t'in ko katumandaihi ch'in xi k'uhin.

35 Nk'ie nga b'a ta títuhu Jesu, tu incha j'aihi k'ua já xi nibaha ni'yaha nda k'akuhu ni'ya sinagoga ko b'a incha kitsúhu:

—Ja k'uen takjihin. Najmi ta n'estihi ri nda maestru.

36 Tunga najmi kits'ínsihín ra Jesu ni xi kitsú jóo. As'ai b'i kitsúhu ndo:

—Najmi tu binkjuin. Tu nkú kas'ejihín ri an.

37 Najmi kitsjante Jesu tsa kj'ai xuta tsjénkíhi, tu Pedro sahá, Santiago ko Jua xi nts'e maha Santiago. 38 Nk'ie nga incha tsichu ni'yaha nda k'aku, kíkíe Jesu nga xaáhan tíma ko nga tíncha kjintá xuta nga 'yún tíncha kjintáya. 39 As'ai jas'en Jesu ko b'i kitsú:

—¿Á xaáhan tín'ehenu ko tích'íhinu? Najmi ka'me takjiiun. Tu kjifehé.

40 Tsajnukiehe xuta xi kama ñjakú yo, tunga kik'onsjehé Jesu ngatentee xuto. As'ai tu na'mihi ní ko naaha takjiiun ko já ni'yakuyáha xi tjenko, kui xi jas'enko má xi tjehen kjijña takjiiun. 41 Jak'á ntsja ko b'i kitsúhu:

–Talita, kuum –kui éin xi tsuhu ra: Takjín, ji tínchjako_{ho}, tísintjein.

⁴² Tjen'yún tsisintjehén takjún ko kikjatsú'ba ngáha. Tu ni xí kama nkjúhun ra xuta xi tjíntu yo ni xi kamoó. ⁴³ Tunga b'ahá kitsú Jesu nga najmi tu ch'a xi k'úinyaha niu. Ko b'a kitsú nga k'u_{aihi} nichine takjún. Te jo nú tíhín takjún nga b'a kamoó.

6

B'i ts'in najmi kin'ekjálhin Jesu (Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

¹ As'ai tsitju Jesu yo nga ngji ngáha nankihí ko kitsjennkihí já ni'yakuyáha. ² Nk'ie nga tsichu xuatu tsakúya ni'ya sinagoga. Kama nkjúhun xuta xi tjín yo nk'ie nga kint'é xi nkú ts'in títakúya. B'a incha kitsúhu xinkjín:

–¿Má ngjik'áha ndai ngayjee ni xu'bi? ¿Mí kjuankjink'un nankaha xi kik'aihi ko á maha ra ts'íhín kjuankjún? ³ ¿A najmi kuihí ndai xi nda chjineyóo, xi ntíhi María ko já nts'e maha Santiago, Kuse, Juda ko Simon? ¿A najmi eihí ta tjíntujinná jminchjín nichja ndai?

Kui nga najmi incha kama kits'ínkjálhin ra. ⁴ Tunga b'ahá kitsúhu Jesu xuta nkjiun:

–Tu má xi tje_{hén} ni yankjún nku nda profeta. Nkuhú nankihí ko ajihín xuta xinkjín ko ni'yaha najmi b'a n'ehe.

⁵ Ndaha nku kjuankjún najmi kamaha kits'ín yo. Tu chubahá xuta un xi kingjénne ntsja nga kits'innkihí. ⁶ Kama nkjúhun Jesu, at'aha najmi s'ejihín xuta nga Ntíaná kits'ín nibáha.

B'i ts'ín kitsúyaha Jesu já postru xi nkú incha ts'ín nga k'uénimí

(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

Kikjatsú'ba Jesu nga tsakúya ante xi tjíndai yo. ⁷ As'ai kinchjaha já ni'yakuyá xi te jo ko kik'atuts'ihín nga jo jo kits'ínk'a xinkjín nga kits'ínkji. Kitsjáha nga ngajoho Jesu kamaha jóo k'onsje jáninda xi tjíntujíhín xuta. ⁸ B'a kitsúhu nga najmi chumi nihi xi k'ua nga incha ts'ín niyá, tu yánisehé xi kama k'ua. Najmi tjíhin nga k'ua ninkuan, ta ndaha tsa, ta ndaha toon. ⁹ Kama ngjuáya tjabaxín ntéhe, tunga najmi kamahá k'ua tsa jo 'yún najyun. B'i kitsúhu jóo:

¹⁰ —Má kuitjás'oon nku ni'ya, yo tintsuboo santa nkúhu nga kuitju ngáhanu ante xu'bo. ¹¹ Tsa tjín má najmi n'ekjáinnuu, ko tsa najmi ngjuénñjunuu xuta xi tjín yo, tu sahá titjusjo ante xu'bo ko t'etsujno ndyjo tsuku, tu xi b'a ts'ín kuakúchjihinu nga tjehe jé xuta xu'bo.

¹² As'ai incha tsitju jóo ko y'énimíhi xuta nga tjíhin nga incha ngjuaikj'áha ra animaha. ¹³ Nkjin nkjún jáninda incha kik'onsjejihín xuta, ko nkjin nkjún xuta un incha kits'ínkíhi nga kik'onjnuhu seti.

B'i ts'ín k'ien Jua Bautista

(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Nda rei Herode Antipa ta kint'é ni xi títs'ín Jesu, at'aha tu má kichubanijmíyahá ni Jesu. As'ai b'a kitsú:

—Jua Bautista ja j'áiya ngáha ra ngabayoo. Kui kjuaha nga tjíhin ra nga'yún nga títs'íhin kjuankjún.

15 K'ua xuta xi b'a incha kitsú:

—Nda profeta Eliā niu.

K'ua ngá xi b'a incha kitsú:

—Nku nda profeta niu xi nkúhu já profeta xi kis'e nú chá ján.

16 Tunga máha Herode, nk'ie nga kint'é ni xi tüncha tsu xuta, as'ai b'a kitsú:

—Jua niu. Nda xi an kitsja kjuā nga kitikjá nintaku. Ja j'áiya ngáha rá ngabayoo.

17 B'a kitsú Herode at'aha kits'ínkji já juhun nga jak'ánijé Jua. Y'é'yún ko kits'ínkjas'en nubayoo. Ngat'aha na Herodia b'a kits'ihin at'aha chjuúhun Felipe kama na Herodia, ko ndo ngá nts'e kamaha Herode tunga Herode y'ejñako no. 18 B'i kitsú Jua nga kinchjako Herode nk'ie:

—Tíña nkjúhun kjuatéxumoo ni xi t'n'ei, nga ta jiji tinchunkoi chjuúhun nda nts'ei.

19 Kui nga na Herodia kits'in unkiehe Jua ko kama mjehe nga ts'ínk'ien, tunga najmi tjihín nkú ts'ihin rá. 20 At'aha be Herode nga Ntíaná ts'ehe ndo ko naxu ts'in. Kui nga tsankjúhun ko kuhun rá. Nk'ie nga nt'é ni xi tsuhu Jua, najmi be mí nihi xi ts'in tunga tsjohó maha nga mjéñjuhu.

21 Tunga tu chahán tsichu nistjin nga kisakú niyáha na Herodia nk'ie nga tsichu nú Herode. Kui nistjiun ts'asje Herode nku s'í ko kitsúyaha já k'akuhu ko já jun k'akuhu ko já titjun xi tjin ante Galilea. 22 As'ai jas'en takjihin na Herodia nga kitenki. Tsjo nkjún kamaha Herode ko já xi kab'entut'áko ho yámixo ko b'i kitsúhu takjín:

—Tinchíní tu mí ni xi mjehé ri. Tsjaha.

23 Xí Ntíanáhá kits'ínkie nda rei nga b'a kitsú:

—Tsjaha tu mí nihí ni xi kuinchíní santaha masen ni xi batexumaha.

²⁴ As'ai tsitju takjún nga ngjingjásjaiyaha naaha:

—¿Mí nihí xi kuankia?

B'i kitsú na Herodia:

—Nintaku Jua Bautista tinchíhi.

²⁵ As'ai jas'en tsuntsu ngáha takjún má xi tjehen kab'ejna nda rej ko tsankihí niu:

—Mjena nga k'uaíní nd'ai mamai nga k'úeya taba ní nintaku Jua Bautista.

²⁶ As'ai 'yún kik'ie babaha nda rej, tunga ngat'aha ní nga ja kats'ínkie Ntjáná nga ts'íntjusun éhen ko ngat'aha já xi kab'entut'áko ho yámixo, kui nga najmi tjin nkú ts'in najmi kuitsuhu ra takjún.

²⁷ Tjen'yún kits'ínkjihí nda rej nku nda jun nga kitsjáha kjuá nga kj'uaíko nintaku Jua. As'ai ngji nda juun ko tsatekjá nintaku Jua aya nubayoo.

²⁸ Nku taba y'éya nintaku Jua ko kitsjáha takjún, ko naaha takjún kits'ínkjas'ehen nintaku Jua.

²⁹ Nk'ie nga kint'é já ni'yakuyáha Jua ni xi kamo, incha j'aikj'á yjoninte k'ien ko incha ngjingjáyanji.

B'i ts'in kits'ínkjen Jesu já xi un mi

(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Ta incha kama ñjakú ngáha já postru má tíña Jesu ko incha kitsúya tentehe ni xi kits'in ko ni xi tsakúya. As'ai b'i kitsú Jesu:

³¹ —Nibá suboo. Tankiaán nku ante t'axín tu xi n'ekj'áiyahaná.

At'aha nkjin nkjún xuta xi tíncha fi ko xi tíncha f'ai, nga santaha najmi ta tíncha sakúntehe ra tsa incha kjine niñu.

³² As'ai incha y'eya nku tsutsu nga ngji t'axín suba nku ante má najmi ch'a tjín. ³³ Tunga nkjihín xuta xi kiekehe nga incha ngji ko incha kamankjihín nga Jesu niu ko já ni'yakuyáha. As'ai incha tsitju xuta xi tjíntu ngayjee nanki xi tjín yo nga tsuku ngjihi má nga tífi Jesu. Incha tsichu tíjtu xuto.

³⁴ Nk'ie nga tsitjujen Jesu tsutsuu, kieke nga nkjin nkjún maha xuta xi tikuyáha. Kama nimaha, at'aha tjíma xi nkú joyaha chutsanka xi najmi tjíhín nda bastu. As'ai kik'atuts'ihín nga tsakúyaha nkjin tíkjá ni. ³⁵ Nk'ie nga kama ngixuun, incha j'aik'úhún já ni'yakuyáha ko b'a kitsúhu:

—T'axínt'a nkjún ei ko ja kama ngixun nkjún.

³⁶ Tu sahá b'a t'ihín xuto nga katji nanki xi tjíndai ei má nga kama k'uatse ni xi kjine.

³⁷ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Tu sahá jun tjohoon ni xi kjine.

B'a kitsú jóo:

—¿A kuankín ch'atse ní jo unchan denario tjíhin nínkuan ko k'uaihi nga kjine xuta?

³⁸ B'i kitsú Jesu nga kingjásjaiyaha jóo:

—¿Nkú tjín maha nínkuan xi kich'o? Tankín'ie xku.

Nk'ie nga ja b'a kits'ín jóo, as'ai b'a kitsú:

—Un nínkuan ko jo tjio.

³⁹ As'ai b'a kitsúhu xuta nkjiun nga k'úentu stín ajin naxichu xkjúen. ⁴⁰ Tjín xi unchan kik'a stín yjoho nga incha y'entu, ko tjín xi cháte kik'a stín yjoho.

⁴¹ As'ai jakj'á Jesu nínkuan xi uun ko tjio xi jo. Tsasenjinki nk'a ján nga kitsjáha máb'achjíhi

Ntjaná. Tsakjánya ninkuon ko kitsjáha já ni'yakuyáha tu xi kui incha ts'ínndzjoho ninkuon. Ta tsakjánya tji xi joo nga kitsjáha ngatentee xuto.

⁴² Ngatentee xuto incha kikjine niu santa nkúhu nga incha kitse sisihin. ⁴³ As'ai j'áíya ninkuon ko tji xi tsankiu. Te jo nisín kamaha. ⁴⁴ Un mií maha já xi incha kikjine ninkuon kui chubo.

*B'i ts'ín ngjisun Jesu ntáchak'uun
(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)*

⁴⁵ As'ai b'a kitsúhu Jesu já ni'yakuyáha nga incha kjuas'en tsutsuu ko nga incha nguai tíjuhun ngabantá ntáchak'uun xi tjeheh nanki Betsaida, ko tsasín niyá xuto nk'ie nga incha ngji ni'yaha. ⁴⁶ Nk'ie nga ja kits'ínkji xuto, as'ai ngji nchjako t'axín Ntjaná asunntu tjenkiu.

⁴⁷ Nk'ie nga ja kama jyuun, ja kamasehen ntáchak'uun tjenjin tsutsuu. Tunga máha Jesu, má kixiu kab'ejña. ⁴⁸ As'ai kkie nga 'ni nkjún tíkjenntá já ni'yakuyóo, at'aha ntjo 'yún nkjún tísatéjihin tsutsuu. Nkú ra ma nga ja tífi ma sen, tsichu tjennki Jesu jóo nga tífisun ntáchak'uun. B'a kits'ín xi kjuat'a niyáha jóo kits'ín.

⁴⁹ Nk'ie nga kkie já ni'yakuyóo nga Jesu nibásun ntáchak'uun, sen kits'ín maha ko incha kikjintáya nkjún. ⁵⁰ At'aha ngatentee incha kkiehe ko incha kitsankjún. Tunga tjen'yún kinchjahá Jesu:

—jyu ní! ¡Ahán niu! ¡Najmi tu binkjun!

⁵¹ As'ai jas'enne Jesu jóo ko kitsjenjyúya ntjo. Tu ni xí kama nkjúhún ra jóo, ⁵² at'aha najmi kjee mankjihin nkú tsuhu ra kjuankjúhún ninkuan xi incha kikjine, at'aha ndjá tjíntuyá animaha.

B'i ts'in kits'innkihi Jesu xuta un xi tjin nanki Genesaret

(Mt. 14:34-36)

⁵³ Nk'ie nga ja j'atikjako Jesu ja ni'yakuyaha ntachak'uun, as'ai tsichu nanki Genesaret. Yo andai ntachak'uun y'et'a'yun tsutsuu. ⁵⁴ Nk'ie nga incha tsitju tsutsuu, tu tjen'yun incha kamankjihin ra xuta xi tjin yo nga Jesu niu. ⁵⁵ As'ai xuto incha ngji ngayjee ante xi tjin yo nga ngji ts'inkint'e xinkjin. Incha ngjiko xuta un xi tjihin ma xi tjeheh incha kint'e nga tsu'ba Jesu nga kjintusun nachahan. ⁵⁶ Tu ma antehé ni xi jas'en Jesu, ndaha tsa ante xi xixi, ndaha tsa xi ihj, ko ndaha tsa andai nantia, incha kikjantu aya niyatée xuta un xi tjihin ko tsankihj tsa tsjantehe tsa tu andai tuts'in najyun xi yja ts'inko. Ko kamanda ngayjee xi kits'inko najyuhun Jesu.

7

B'i ts'in tsakuya Jesu mi nihi xi ts'in sihi xuta nginkun Ntiana

(Mt. 15:1-20)

¹ As'ai incha j'aisehe Jesu ja fariseo ko k'ua ja chjine'ehen kjuatexumoo xi nibaha nanki Jerusalen. ² Kinchjayane k'ua ja ni'yakuyaha Jesu nk'ie nga incha kkie nga tincha kjine niñu nga najmi tjun bané ntsja. Kui xi tsuhu ra nga najmi incha ts'intjusun sihin ntje chaha.

³ At'aha ngayjee xuta xi ntje judio tjeheh ra ts'intjusun sihin ntje chaha, nga najmi incha kjine niñu tsa najmi titjun bané ntsja xi nkú ts'in tijnaha. 'Yun sa b'a ts'in ja fariseo. ⁴ Xuta judio nk'ie nga incha f'aihi niyatée, titjun bané sisin ntsja ko as'ai

incha kjine niñu. B'a ts'ín incha ts'íntjusuhun sihin ntje cháha. Ko tjíntu saha kj'aihi sin xi nkúhu ts'e chutsíhin, ndjii ntánijuaha, stañaha ko kamaha. ⁵ Kui kjuaha nga já fariseo ko já chjine'éhen kjuatéxumo ko kingjásjaiyaha ra Jesu:

—¿Á najmi ts'íntjusuhun já ni'yakuyáhi sin xi y'éjñaná ntje cháná, nga tu b'ahá tjiun kjinehe niñu? Najmi titjun bané ntsja.

⁶ As'a b'i kitsú Jesu:

—iTu tsjohónuu nga bakuchíu xi nkú ts'ín yankjún Ntíaná! Kjuaxi kjáihin ni xi kitsú nda profeta Isaiá nk'ie nga b'a ts'ín y'é't'a:

Kui xuta xu'bi tu ts'ahá benkjúnna, tunga animaha kjin tijnaha an.

⁷ Najmi chumi ni chjihí ra chje xi tsjana, at'aha tu kjuatéxumaha xutahá bakúya.

⁸ At'aha jun n'e t'axiún ni xi y'éjña Ntíaná nga tu sahá sin xi y'éjña xuta n'etjusun.

⁹ B'i kitsú ya Jesu:

—Jun ja ya sisiun xi nkú ts'ín n'e t'axiún ni xi y'éjña Ntíaná tu xi sinnuu n'etjusuhunnu. ¹⁰ B'i ts'ín y'é't'a Moise éhen Ntíaná: “Chankjún na'mihi ko naahi.” Ko ta y'é't'a ya: “Xi ch'on kuitsu hu na'mihi ko tsa naaha, kui xi tjihin nga n'ek'ien.”

¹¹ Tunga juhún b'a bixiún nga tsa tjin xi b'i kuitsu hu na'mihi ko tsa naaha: “Ngayjee ni xi tjinna nga kúásinkoho kai, ja chje kitsjaha Ntíaná”,

¹² tsa tjin xi b'a kuitsu, kui xi najmi ta tjihin ra kjuayún tsa kuásinko na'mihi ko tsa naaha.

¹³ Nk'ie nga b'a bixiún najmi ta n'echjihinu éhen Ntíaná tu ngat'aha sin xi kin'ekjas'ennuu ko xi b'i

ngján n'ek'atiya ngáha ruu xinkiu. Kò nkjin sa ni xi nkúhu xu'bi n'etjusun yo.

¹⁴ As'ai b'i kitsúhu Jesu xuta nkjiun:

—Tjenñju tentenú kò katumankjinnuu. ¹⁵ Ndaha nku ni xi nibáha natsin ján nga fas'enjihin xuta, najmi ma ts'ín sihi nginkun Ntíaná. Ni xi bitjujín níhi xuta, kui ní nihi xi ts'ín sihi. ¹⁶ Xi tjen tjabaxínñju, katasínñju.

¹⁷ Nk'ie nga ngji t'axíhin xuta kò jas'en ni'yoó, as'ai já ni'yakuyáha kingjásjaiyaha nkú tsuhu rá én xi yéjña chubaya nga tsakúya. ¹⁸ B'i kitsú Jesu:

—¿A ta ndaha jun najmi mankjinnuu? ¿A najmi yanú nga ngayjee ni xi nibáha natsin ján nga fas'enjihin xuta, najmi ma ts'ín sihi nginkun Ntíaná? ¹⁹ At'aha najmi animaha fas'enjin niu. Tu aya kats'ahá fas'en kò f'aya, as'ai bitju ngáha.

B'a ts'ín kitsúyaha nga ndaha nku nichine xi tjín najmi ma ts'ín sihi xuta nginkun Ntíaná.

²⁰ B'a ta kitsú ya:

—Ni xi bitju ní ts'a xuta, kui ní nihi xi ts'ín sihi nginkun Ntíaná. ²¹ At'aha ajin animaha ní xuta nibáha rá nga ch'on ts'ín ts'ínnkjink'un, nga bangane kjuabixoon, nga tjín xi fantuko jminchjín nga najmi kjee bixan, nga ts'ínk'ien xinkjín, ²² nga ndyjé ts'ín, nga 'yún ts'ín mje ni xi tjín, nga ch'on ts'ín, nga b'anacha, nga ts'ínkjas'eheñ yjoho ni xi mjehe yjonintehe, nga ma xin k'un, nga ch'on tsuhu xinkjín, nga nk'a b'asje yjoho kò nga najmi nda ts'ínnkjink'un. ²³ Ngayjee ni ch'onk'un xu'bi ajin animaha xuta bitju. Kui ní nihi xi ts'ín sihi xuta nginkun Ntíaná.

*B'i ts'in nku tachjuun xi najmi ntjehe judio tjehe
ra tsankihi nku kjuanda Jesu*

(Mt. 15:21-28)

²⁴ As'ai tsitju Jesu yo nga ngji ante xi tiña maha nanki Tiro ko nanki Sidon ko jas'en nku ni'ya. Najmi kama yuhu tsa tjin xi skue nga yo tijn. Tunga tu nkú kiyahá. ²⁵ As'ai nku tachjuun xi tijnajihin nku ndaninda takjihin, nk'ie nga kint'é nga Jesu tijná yo, j'aisehe ko tsasinkunch'int'aha. ²⁶ Tunga najmi ntjehe xuta judiohó tjehe ra tachjuun, at'aha ante Sirofenicia kitsin. Kui xi j'ainkihí Jesu nga k'onsje ndaninda xi tijnajihin takjihin.

²⁷ Tunga b'ahá kitsú Jesu:

—Katse sisin ma ra tjun jántiu. At'aha najmi nda tjin tsa chjú'aha ninkuahan jántiu nga kj'uaihi naño.

²⁸ As'ai b'a kitsú tachjuun:

—Johon, Chá Ntia, tunga santahá ni ko nañá xi b'entunkí kinte yámixó kjine xihí ninkuan xi bixuntuhu ntí xiu.

²⁹ B'i kitsú Jesu:

—At'aha b'a kuixín, t'in ngáhani. Ja kuitjujihin takjihin ndanindo.

³⁰ Nk'ie nga tsichu ngáha tachjuun ni'yaha, kikie nga kjiña ndju takjihin ko nga ja najmi ta tijnajihin ra ndanindo.

B'i ts'in kits'innkihi Jesu nku nda staya tsakjan'a

³¹ As'ai tsitju Jesu ante xi tiña maha nanki Tiro nga j'a nanki Sidon. Tsichu ntáchak'un Galilea nga j'ajin ts'ihin nanki xi tjin ante Decapoli. ³² Yo j'aikohó xuta nku nda xi staya ko tsakjan'a. Incha tsankihí Jesu nga ngjuénne ntsja ndo. ³³ As'ai

ngjiko t'axín Jesu ndo. Kitsungis'en najnú ntsja tjabaxínñju ndo ko ntá natéhe kik'onjnukoho ra njai ndo.

³⁴ As'ai tsasenjinki nk'a ján nga nanka tsak'á ntaha ko b'i kitsúhu ndo:

—¡Efata! —Kui éin xi tsuhu ra: ¡Katix'ái!

³⁵ Ta kuihi chubo kint'é ndo ko kama ndáíhi njai. Kinchja sisin.

³⁶ As'ai b'a kitsúhu Jesu xuta nga najmi tu ch'a kuitsuyaha niu. Tunga ndahá tsa 'yún b'a kitsúhu xuta nga najmi kuitsuya niu, tu sahá tu nku incha kitsúyahá xuta ni xi kamo. ³⁷ Tu ni xí incha kama nkjúhún ra nga b'a incha kitsúhu xinkjín:

—Ts'ín sisin tu mí nihí ni. Santaha maha ts'ín nga nt'é xuta xi staya ko ts'ín nga nchja xuta xi nima.

8

B'i ts'ín kits'ínkjen Jesu já xi ñju mi

(Mt. 15:32-39)

¹ Nku niyá nk'ie nga ta kama ñjakú nkjúhún ngáha xuta ko nga najmi tjíhin ni xí incha kjine, as'ai kinchjaha Jesu já ni'yakuyáha ko b'i kitsúhu:

² —Tíma nimana xuta nkjiin, at'aha ja tjíhin jan nistjin nga tjíntukona ei. Ja najmi ta tjíhin ra nichine. ³ Tsa b'ahá tjíun ts'inkjí kjintía ni'yaha, kutsa incha kuayáyahá aya niyóo. At'aha tjín xi kjin nkjún nibáha.

⁴ As'ai b'i incha kitsú já ni'yakuyóo:

—Tunga ante t'axín xu'bi. ¿Má xi tjehe kuankínchj'ahaná ninkuan xi kamaha ra xuta nkjiin?

⁵ B'i kitsú Jesu:

—¿Nkú tjin ninkuan kich'o?

B'a incha kitsú jóo:

—Yatu maha.

⁶ As'ai b'a kitsú Jesu nga k'úentu xuta nkjiun t'anankiu. Jak'á ninkuan xi yatuu ko kitsjáha máb'achjihí Ntíaná. Tsakjanya ko kitsjáha já ni'yakuyáha tu xi n'endzjoho ra xuta. As'ai já ni'yakuyóo kits'innndzjoho ninkuon xuta nkjiun.

⁷ Ko ta y'a ya jóo k'ua tjió xixi. As'ai kitsjáha Jesu máb'achjihí Ntíaná ngat'a ts'e tjió ko b'a ta kitsúhu já ni'yakuyáha nga ts'íinnndzjoho xuta nkjiun niu.

⁸ Kikjine xuta niu santa nkúhu nga kitse sisihin. As'ai j'áiya ninkuan xi ts'ankiu. Yatu nisín kama.

⁹ Ma ra ņju mij xuta xi incha kikjine nichinee. As'ai kits'ínkji Jesu xuta nkjiun ni'yaha ¹⁰ ko jas'enko já ni'yakuyáha tsutsuu nga ngji ante Dalmanuta.

*B'i kitsú Jesu nk'ie nga tsinchihí nku kjuankjún
(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)*

¹¹ As'ai incha j'ai já fariseo ko kik'atuts'ihin nga ngji kontraha ni xi tsakúya Jesu. Tu xi kikjut'ayák'uhun, tsankihí nga ts'íin nku kjuankjún xi kuakúchji nga Ntíaná kits'ín nibáha.

¹² Najmi kisasihin Jesu ni xi kitsú jóo ko b'i kitsú:

—¿Á títankihi xuta xi tjihin nd'ai nga skuéhe nku kjuankjún? Kjuaxi ni xi tíxinnuu nga najmi s'ejña chjihí xuta xi tjin nd'ai ndaha nku kjuankjún.

¹³ As'ai ngji t'axihin jóo nga jas'en ngáha tsutsuu ko ngji ngabantá xinkuu.

*B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén na'yu san
(Mt. 16:5-12)*

14 Já ni'yakuyóo kichayaha nga incha kik'a ninkuan. Tu nku ichíhí ninkuan xi incha y'a nga kab'entuyá tsutsuu. 15 As'ai Jesu b'a kitsúhu jóo:

—Nda chasoo. Chúhuun yjonuu na'yu sahan já fariseo ko na'yu sahan Herode.

16 As'ai b'i ngján kinchjanijmíyakoho xinkjín já ni'yakuyóo nga najmi incha y'a ninkuan.

17 Kamankjihin Jesu ni xi tíncha tsu jóo ko b'a kitsúhu:

—¿Á tíchubanijmíyahanu nga najmi kich'ahanu ninkuan? ¿A tu yje najmi kjehé ma chjinnuu ko mankjinnuu? ¿Á b'a nkjún ts'ín ndjáha animannuu!

18 Tíincha tunkun, tunga, ¿a najmi ma chjihinnuu? Ko tjinnuu tjabaxínñju, tunga, ¿a najmi nu'yánú? ¿A najmi ta f'áitsjehénnuu? 19 Nk'ie nga tsakjanyáha ninkuan xi uun já xi un mií maha, ¿nkú tjin nisín kama ninkuan xi tsankiu nga y'ekú?

B'a incha kitsú jóo:

—Te jo nisín.

20 B'i kitsú Jesu:

—Ko nk'ie nga tsakjanyáha ninkuan xi yatuu já xi ñju mií maha, ¿nkú tjin nisín kama ninkuan xi tsankiu nga y'ekú?

B'a kitsú jóo:

—Yatu nisín.

21 As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿Á tu yje najmi kjehé mankjihinnuu ma?

B'i ts'ín kits'innkihí Jesu nku nda ka nanki Betsaida

22 Nk'ie nga tsichuko Jesu já ni'yakuyáha nanki Betsaida, as'ai incha j'aikoho xuta nku nda ka ko incha tsankihí nga ngjuáne ntsja nda ko. 23 Jak'á

ntsja ndo nga tsitjuko natsihin nantio. As'ai tsatatéjnu tunkun ndo ko kingjane ntsja. As'ai kingjásjaiyaha:

—¿A tjin ni xi tíma chjihi?

²⁴ B'a kitsú ndo nga tsase:

—Tíma chjina xuta. B'a k'un yá tu xi tjíma k'un.

²⁵ As'ai ta kingjane ntsja ngáha Jesu tunkun ndo. Tsase sisin ndo nga kamanda. Kama chji tentehe ngayjee ni xi tjin.

²⁶ As'ai kits'ínkji ni'yaha ndo nga b'i kitsúhu:

—Najmi ta bitjas'ehenni ajin nantio tsa kuixinyai ni xi kamahi.

B'i ts'in kitsúya Pedro nga Jesu xi Ntjaná kits'in nibáha ngajoho

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷ As'ai ngji Jesu ko já ni'yakuyáha ante xi tjin nanki Cesarea, má nga batéxuma nda Felipe. Nk'ie nga tjen aya niyóo, as'ai b'a kitsúhu já ni'yakuyáha:

—¿Yá xi títsu xuta nga an?

²⁸ B'a kitsú já ni'yakuyóo:

—Tjin xi b'a tjincha tsu nga ji xi Jua Bautista. Tjin ngá xi b'a tjincha tsu nga ji xi Elia. Ko tjin ngá xi b'a tjincha tsu nga nku nda profeta ji.

²⁹ B'i kitsú Jesu:

—Ko jun, ¿yá xi bixiún nga an?

As'ai b'a kitsú Pedro:

—Ji xi Cristo.

³⁰ As'ai b'a kitsúhu Jesu jóo nga najmi tu ch'a xi kuitsuyaha kui éin.

B'i ts'in kitsúya títjun Jesu nga n'ek'ien

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³¹ Kik'atuts'ihin Jesu nga tsakúyaha já ni'yakuyáha nga tjihin nga un nkjún skuehe Ntíhi Ndax'iun, ko nga jáchá xi tjihin xá ko já na'mi k'aku ko já chjine'éhen kjuatéxumoo najmi incha ts'íinkjáihin, ko nga n'ek'ien, ko nga kj'uaíya ngáha ra ngabayoo nga ja kj'ua jan nistjin.

³² Kitsúyaha ni xu'bi já ni'yakuyáha. As'ai Pedro ngjiko t'axín Jesu ko b'a kitsúhu nga najmi nda kits'ín nga b'a kitsú. ³³ Tunga kits'ínk'ótjiyak'uhún Jesu já ni'yakuyáha nga ndjá kinchjako Pedro:

— ¡Tiyú xinní, Satana! At'aha najmi ni xi ts'e Ntíaná t'n'enkjintak'uin. Ni xi ts'e ní xuta asunntei t'n'enkjintak'uin.

³⁴ As'ai kinchjaha xuta nkjiun ko já ni'yakuyáha nga b'i kitsúhu:

— Tsa tjin xi mjehe tsjénnkina, kat'éch'o subaha yjoho ni xi mjehe ko katsjáha yjoho nga kuayá ngat'ana, as'ai katsjennkina. ³⁵ At'aha xi mjehe ts'íink'anki suba yjoho nga k'úéjña t'ík'un, kui xi tu sahá kuayá. Tunga xi kuayá ngat'ana ko ngat'aha én nda tsuhu Ntíaná, kui xi tu sahá n'ek'anki.

³⁶ At'aha, ¿mí xi chjihí ra tsa ts'ín ngana xuta ngayjee ni xi tjin asunntee, tsa tu sa ndyjahá ngá animaha? ³⁷ ¿Mí nihi xi tsjá nga k'uéchjintjai animaha?

³⁸ Kui nga tsa tjin xi kama subaha ra an ko éna ajihin xuta ngatitsun xi tjin nd'ai xi najmi naxu t'íncha nginkun Ntíaná, b'a ta ts'ín ta kama subaha Ntíhi Ndax'iun xuta xu'bi nistjin nk'ie nga kj'uaíko kjuachánkaha Na'mihí ko nga kj'uaíko ntítsjehe.

9

¹ B'i ta kitsú ya Jesu:

—Kjuaxi ni xi tixinnuu. K'ua xi tinja ei najmi kuaya santa nkúhu nga skue xi nkú ts'in kuakúchji nga'yuhun Ntiana nga ja kuatexuma.

*B'i kama nga kama chji kjuachankaha Jesu
(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)*

² Askahan nk'ie nga j'a jun nistjin, Jesu kinchja t'axihin Pedro, Santiago ko Jua. Ngjiko t'axin suba joo nku asunntu naxi nk'a. Yo kik'ontjaiya sennistjihin Jesu nginkun joo. ³ Tsat'ai najyuhun. Taba xuxu kama. Najmi tjin asuntej xi kamaha b'a ts'ink'ie taba taba najyuhun nga kuane nga xi nkú kik'ie najyuhun Jesu. ⁴ Ta kkie joo Elia ko Moise nga tinja nchjanijmiko Jesu. ⁵ As'ai bi kitsu Pedro:

—Ji nda maestru, ja b'a nda tihin nga ei kuintsubahaná! Tu saha n'endai jan ni'ya yantsu, nku xi kama ts'i, nku xi kama ts'e Moise, ko nku xi kama ts'e Elia.

⁶ B'a kitsu Pedro at'aha najmi be mi nihi xi kuitsu, at'aha tu ni xi kitsankjuhun joo. ⁷ As'ai tu nkúhú ninti j'ai ts'ink'iehen ko ajin nintiu kinu'ya nku nta xi b'a kitsu:

—Kui xu'bi xi Ntina. Tjona. Tasinñjuhu.

⁸ Ko as'ai tjen'yun incha tsasehé andaihi joo, tunga najmi ta ch'a xi kkiehé ni. Tu Jesu sijnako subaha saha.

⁹ Nk'ie nga ja tinja nibájen ngaha, b'a kitsuhu Jesu joo nga najmi tu ch'a xi kuitsuyaha ni xi kkie santa nkúhu nga kjuaiya ngaha ra ngabayoo Ntíhi Ndax'jun. ¹⁰ Tu kui incha kkiehé niu ko kinchjanijmíyako ho xinkjin nkú tsuhu ra nga

kj'uaíya ngáha ra ngabayoo Jesu. ¹¹ As'ai incha kingjásjaiyaha Jesu:

—¿Á b'a tsuhu já chjine'éhen kjuatéxumoo nga tjíhin nga kj'uaí títjuhun Elia?

¹² B'i kitsú Jesu:

—Kjuaxi nga kj'uaí títjun Elia ko k'uénda ngayjee ni xi tjín. Tunga, ¿nkú tsuhu ra nga b'a ts'ín tít'aha éhen Ntíaná nga un nkjún skuehe ra Ntíhi Ndax'iun ko nga xi najmi chumi ni chjíhi ra n'e maha?

¹³ Tunga an b'a tíxinnuu nga ja j'ai Elia, ko ni xi mjehe xuta kits'ihin ndo. Kin'ehe xi nkú ts'ín tít'a éhen Ntíaná.

B'i ts'ín kits'ín ndaíhi Jesu nku nda chí xi tñajihin nku ndaninda

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Nk'ie nga incha j'ai ngáha má nga tjíntu já ni'yakuyá xingisoo, kikie nga nkjin nkjún xuta katsendáíhi ra jóo ko nga k'ua já chjine'éhen kjuatéxumoo tíncha b'ésiko jóo. ¹⁵ Nk'ie nga kikie xuta nkjiun Jesu, tu ni xí incha kama nkjuhún ra ko tsangatsanka nga ngjikjaniñaha.

¹⁶ As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿Mí nihi xi tñkohonuu jóo?

¹⁷ B'a kitsú nku nda xi sñajihin xuto:

—Ji nda maestru, kjuáikoho nda china, at'aha nku ndaninda tñajihin xi najmi tsjantehe nga kuinchja. ¹⁸ Tu má xi tjeén ni nga fak'áha, ts'ínkijnehe t'anankiu. Ixi b'éxúhú ts'a nda china nga bate ni'yun ko bjá ndjáha. Ja b'a kuaxihin já ni'yakuyáhi nga k'onsje ndanindoo, tunga najmi kamahá ra.

¹⁹ As'ai b'i kitsú Jesu:

—ǀÁ b'a 'yún ichí s'ejihin ra Ntíaná xuta xi tjihin nd'ai! ¿Nkjé kjin tjihin nga kúáteñajinnu? ¿Nkjé kjin tjihin nga ts'in chúkjuanu? Nibákonú nda chíu ei.

²⁰ As'ai j'aich'áha nda chíu. Tunga nk'ie nga kikie ndanindoo Jesu, tjen'yún y'étsujneyáhá nda chíu ko tsijne t'anankiu nga ngjitikjá ko y'éxú ts'ihin ts'a.

²¹ As'ai kingjásjaiyaha Jesu na'mihí nda chíu:

—¿Nkjé kjin b'a maha ra?

B'a kitsú ndo:

—Santa nkúhu nga ntí ichí. ²² Nkjin niyá ja sa kjaníkj'ajihin nd'íu ko ntóo nga mjehe ts'íink'ien ntína. Tsa tjin ni xi kamahi n'ei kai, katuma nimaní jin ko tisinkoni.

²³ As'ai b'i kitsú Jesu:

—“Tsa kamahi”, tóbixín. Xi s'ejihin Ntíaná maha tu mí nihí ni.

²⁴ Tjen'yún 'yúhún kinchja na'mihí nda chíu nga b'i kitsú:

—S'ejinna Ntíaná. Tisinkoní tu xi najmi jo jan kamahana.

²⁵ Nk'ie nga kikie Jesu nga tíma ñjakú nkjún xuta, as'ai ndjá kinchjako ndanindoo:

—Ji ndaninda xi t'n'e stayai ko najmi tí'bainteihí nga kuinchja nda chíu, an b'a tíxihin: títjujihin ko najmi ta bitjas'enjihin ri.

²⁶ As'ai tsitju ndanindoo nga kikjintáya ts'ihin ko nga 'yún y'étsujneyá nda chíu. Kis'ejña nda chíu xi nkúhu tsa k'ien. Nkjin xuta xi b'a kitsú:

—Ja k'uen.

²⁷ Tunga jakj'áhá Jesu ntsja nda chíu nga kikjesintjen ko tsasinjña ngáha.

28 Nk'ie nga jas'en Jesu ni'yaha, as'ai já ni'yakuyáha kingjásjaiya t'axihin:

—¿Á najmi kamahani kuakich'onsjeheni ndanindoo?

29 As'ai b'i kitsú Jesu:

—Jáninda xi nkúhu xu'bi najmi chuba bitju. Nk'ie nga chubakaá Ntíaná ko nk'ie nga bintsuba kjintíaa, nk'iehé nga bitju.

*B'i ts'in ta kitsúyaha ngáha Jesu nga n'ek'ien
(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)*

30 As'ai tsitju yo nga incha j'ajin ante Galilea. Najmi kama mjehe tsa tjin xi skuehe nga yo j'a,

31 at'aha b'i ts'in tsakúyaha já ni'yakuyáha:

—N'ekjas'en Ntíhi Ndax'iun aya ntsja xuta ko incha ts'íink'iehen. Askahan nga ja kuaya, kj'uaíya ngáha ra nga ja kj'ua jan nistjin.

32 Tunga najmi kamankjihín ra já ni'yakuyóo én xu'bi ko najmi kama k'un kingjásjaiyaha.

*B'i ts'in kitsúya Jesu yá xi 'yún nk'a tjen
(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)*

33 As'ai incha tsichu nanki Capernaum ko nk'ie nga ja tíña aya ni'yoó, kingjásjaiyaha já ni'yakuyáha:

—¿Mí nihi xi tichubanijmíyakohonu xinkiu aya niyóo?

34 Tunga najmi kinchjahá jóo, at'aha aya niyóo kinchjanijmíyakoho xinkjín yá xi 'yún nk'a tjen ajihin. 35 As'ai y'ejna Jesu, kinchjaha já ni'yakuyá xi te joo ko b'i kitsúhu:

—Tsa tjin xi nda k'aku mjehe kama ajinnu, tu sahá nda musu kats'in ma yjoho ko kats'inxát'aha já xingisoo.

³⁶ As'ai jakj'á nku nda chí kō tsasínjñajin masehēn jóo. Kitsubakj'á ts'ihin nda chíu nga b'i kitsú:

³⁷ —Xi ngajona ts'íinkjáiħin ra nku nda chí xi nkúhu xu'bi, kui xi an títs'ínkjáinna. Kō xi ts'íinkjáinna, najmi tū nku an títs'ínkjáinna. Kō ta xi kits'ín nibána títs'ínkjáiħin.

B'i ts'ín kinchjanijmíyaha Jesu xuta xi najmi fi kontraħa

(Lc. 9:49-50; Mt. 10:42)

³⁸ As'ai b'a kitsú Jua:

—Ji nda maestru, kiyai nga nku nda ngajohi tím'osjehe jánindoo. Tunğa kik'iech'ohó ri at'aha najmi ñá tjenkoná.

³⁹ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Najmi tū jun b'ech'ohoo. At'aha tsa tjín xi títs'ín nku kjuankjún ngajona, kui xi najmi kama tsa tū sa a kui ch'ohón ts'ín kuinchjayane ngáhana.

⁴⁰ At'aha xi najmi tífi kontraħa, kui xi ñá makoná.

⁴¹ Tū yáhá ni xi tsjánuu tsa tū nku chutsín ntánijua at'aha an tjenkinú, kjuaxi ni xi tíxinnuu nga k'uaihi chjíhi xuta xu'bo.

B'i ts'ín kinchjanijmíyaha Jesu xuta xi ts'ínkijnejin je xuta xingisoo

(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴² Tū yáhá ni xi ts'ínkijnejin ngatitsun nku nda chí xi nkúhu xu'bi xi s'ejiħin an, tū sahá ra ngandaha xi b'a ts'íiun tsa s'et'a 'yúnt'a kásin nku ndjio chánka kō chjanik'ajin ntáchak'uun. ⁴³ Tsa ntsai títs'ínkijnejihin ngatitsun, tū sahá tichákjái. Tū sahá ngandahi tsa kuitjás'en nimaí má nga k'úentu tik'un xuta, nga najmi k'úínkoi nga jóo ntsai

ngak'ien, má nga najmi maha 'meya nd'íu. ⁴⁴ Yo najmi 'me chjuntuu ko najmi 'meya nd'íu.

⁴⁵ 'Tsa tsukui títs'ínkijnejihin ngatitsun, tu sahá tichákjái. Tu sahá ngandahi tsa kuitjás'en nimai má nga k'úentu tík'un xuta, nga tjít'a nga joo tsukui nga ajin nd'í ngak'ien chjanikj'ajihin, má nga najmi maha 'meya nd'íu. ⁴⁶ Yo najmi 'me chjuntuu ko najmi 'meya nd'íu.

⁴⁷ 'Tsa tunkuín títs'ínkijnejihin ngatitsun, tu sahá n'esjei. Tu sahá ngandahi tsa kuitjás'en kat'ai má nga batéxuma Ntíaná, nga najmi tsa tíncha nga joo tunkuín tsa tu sa ajin nd'í ngak'iehén chjanikj'ajin ngáhi, ⁴⁸ má nga najmi 'me chjuntuu ko najmi 'meya nd'íu.

⁴⁹ 'At'aha nd'í n'entiakoho ngayjee xuta. ⁵⁰ Nda naxo, tunga tsa ndyja nga'yúhun, ¿nkú ts'ín kama ntia ngáha? Kas'e ajinnuu naxa xi tixinnuu ko b'i ngján jyu tintsuakoo xinkiu.

10

B'i ts'ín kinchjanimiyaha Jesu kjuabixoon

(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

¹ Tsitju Jesu yo nga ngji ante xi tjín Judea ko ante xi tjín ngabantá ntáje Jordan. Ta kama ñjakút'a nkjúhún ngáha ra xuta. Tsakúyaha éhen Ntíaná xi nkú nga ts'ín tehente. ² As'ai k'ua já fariseo j'aisehe tu xi kjút'ayák'uhun ra. B'i ts'ín kingjásjaiyaha:

—¿A kama nku nda chuba ts'ínkjuhé kjuabixahan nga k'uéjña chjuúhun?

³ B'i kitsú Jesu:

—¿Nkú ts'ín y'éjñanuu Moise?

⁴ B'a incha kitsú jóo:

—Moise kitsjá kjuá nga nku ndá kama kjésíntjen nku xujun má nga ja ts'ínkje kjuábixahan ko b'a ts'ín kama k'uéjñaha chjuúhun.

⁵ As'ai b'i kitsú Jesu:

—At'aha ndjá animanuu, kui kjuaha nga b'a ts'ín y'éjnahanuu Moise. ⁶ Tunga nga tuts'ihin ni, nk'ie nga kits'innda Ntjaná asuntee, “nku chjuún nku x'in kits'innda xuta” tjit'a. ⁷ Ko ta tjit'a ya: “Kui kjuaha nga nku ndá k'uéjñaha na'mihi ko naaha nga k'uéjñako chjuúhun. ⁸ Nga joo nkuhú kuichú ma.” Kui nga najmi ta jo ma saha. Nku ní yjoninte incha maha. ⁹ Kui b'a maha, ni xi y'é'yúhun Ntjaná, najmi xuta kjéndáya.

¹⁰ As'ai já ni'yakuyáha ta kuihi niu kingjásjaiya ngáha ra nk'ie nga ja incha j'ai ni'yaha. ¹¹ B'i kitsú Jesu:

—Tu yáha ni xi k'uéjña chjuúhun ko kuixanko kj'ai tachjuún, kui xi títangane kjuábixahan. ¹² Ko tsa nku tachjuún k'uéjña x'ihin ko kuixanko kj'ai ndá, kui xi ta títangane kjuábixahan.

*B'i ts'ín nda kinchjane Jesu jánti xiu
(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)*

¹³ As'ai incha j'aiko xuta ntíhi tu xi Jesu ngjuénnehe ra ntsja. Tunga já ni'yakuyóhó b'a kitsúhu xuta nga najmi b'a incha ts'ín. ¹⁴ Nk'ie nga kieke Jesu ni xi t'incha ts'ín jóo, najmi kisasihin niu. As'ai b'a kitsúhu:

—Tjehenntohoo jántiú nga kanibásena. Najmi tu jun b'ech'óhoo. At'aha xuta xi b'a ts'ín tjintuyáha xi nkú joyaha jánti xi, kui xi tjehen ra nga Ntjaná kuatéxumaha. ¹⁵ Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Xi najmi ts'ínkjáihin nga Ntjaná xi batéxuma xi nkú ts'ín

ts'ínkjáihin nku nda chí ni xi 'bajhi, kui xi ndahachí najmi kjuas'enjin nga Ntíaná xi kuatéxumaha.

¹⁶ As'ai jakj'á jántí xiu nga ts'ank'a kō kingjénne ntsja nga nda kinchjane.

*B'i ts'ín kinchjanijmíko Jesu nku nda nchiná
(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)*

¹⁷ Nk'ie nga ja tíbitju Jesu yō nga ts'ín niyá, as'ai j'ai tsuntsu nku nda. Tsasinkunch'int'aha kō b'a kitsúhu:

—Ji nda maestru, ji xi ndai, ¿mí nihi xi ts'ian tu xi kama ts'ínkjáihin ra nga kúátejña tík'un síán?

¹⁸ As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿Á an xi nda tí'mihiní? Najmi tjín xi ndaha, nku tutuhú Ntíaná. ¹⁹ Yai xi nkú ts'ín tjít'a kjuatéxumog: “Najmi tu n'ek'iein. Najmi tu biyunéi kjuabixoon. Najmi tu ndyjé n'ei. Najmi tu testiyu tsank'á n'ei. Najmi tu ch'anach'aihi xuta xingisoo. Chankjún na'mihi kō naahi.”

²⁰ B'a kitsú ndo:

—Ji nda maestru, ngayjee ni xu'bo títs'intjusan santa nkúhu nga ndyjana.

²¹ As'ai Jesu kama nimaha ndo nga tsase'a kō b'i kitsúhu:

—Nku ni ndyjat'a sahi. T'ihinteñai ni xi tjihin kō tjeihin xuta x'an. B'a ts'ín s'ehe ri kjuanchiná ndjiojmi ján. As'ai nibái nga tsjénkiní.

²² Tunga nk'iehé nga kint'é ndo éin, kik'ie babaha kō kik'ie nusin nusihin nga ngji, at'aha 'yún nkjún nchiná.

²³ As'ai tsase Jesu andaihi kō b'a kitsúhu já ni'yakuyaha:

—¡Á b'a 'yún 'ni tjíhin tsa xuta xi nchiná nkjúhun kjuas'enjihin nga Ntíaná xi kuatéxumaha!

²⁴ Kama nkjúhun já ni'yakuyóo én xi kitsú Jesu, tunga b'ahá ta kitsú ngáha Jesu:

—Jun ntína, já b'a 'yún 'ni tjíhin nga kjuas'enjihin xuta nga Ntíaná kuatéxumaha! ²⁵ Tu sahá najmi 'ni tjin tsa nku chu camello kjuas'en tixaha nku nintu nga nku nda nchiná kjuas'enjin nga Ntíaná xi kuatéxumaha.

²⁶ Tu ni xí kama nkjúhún saha jóo ko b'a kitsúhu xinkjín:

—¿Yá xi kama k'uanki ni ma?

²⁷ As'ai tsase'a Jesu jóo ko b'a kitsúhu:

—Xuta ndahachí najmi kamaha ts'íink'anke yjoho, tunga Ntíaná maha ts'ínk'anke xuta. At'aha tu mí nihí ni xi maha ts'ín Ntíaná.

²⁸ As'ai b'a kitsú Pedro:

—Xi nkúhu jin, ja y'entu tentej ni xi tjinni ko tjennkihj nd'ai.

²⁹ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Tu yáhá ni xi y'éjña ni'yaha, tsa já nts'e, tsa jminchjín nichja, tsa naaha, tsa na'mihj, tsa ntíhi ko tsa jñá xi tjihin ngat'ana ko ngat'aha én nda tsuhu Ntíaná, ³⁰ kui xutai k'uai ngáha ra unchan niyá tjihin ni xi y'éjña. Nd'ai asunnte xu'bi k'uaihj ni'ya, já nts'e, jminchjín nichja, naaha, ntí ko jñá, ko ta tsjénki uncha. Ko nistjin xi nibá askahan k'uaihj nga k'úentu tík'un sín. ³¹ Nkjin xuta xi tjun nd'ai tsjénki, ko nkjin xi yanki nd'ai xi tsjén tíjún kama ngáha.

*B'i ts'ín tǎ kitsúya ngáha Jesu nga kuayá
(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)*

³² Nk'ie nga tǎncha ts'ín nǎyá nga tǎncha fi nanki Jerusalen, Jesu tǎn tǎtjuhun xuta ni'yakuyáha. Kama nkjǎhun jóo ko tǎncha tsankjún nga tǎnkihi. As'ai tǎ kinchǎ t'axíhín ngáha rá já ni'yakuyá xi te jóo ko kik'atuts'ihín nga kitsúyaha ni xi kamat'ain. ³³ B'i kitsúhu jóo:

—Tǎnǎju. Ja tǎbankíaán nanki Jerusalen. Ja n'ekjas'en Ntǎhi Ndax'iun aya ntsja já nǎ'mi k'aku ko já chǎne'éhen kǎtǎxumoo. Kui xi incha tsǎ kǎnga nga n'ek'ien ko as'ai ts'ínkjas'ehen xuta xi nǎjmi ntǎ Israel tǎhen rá. ³⁴ Kui xi kǎjnukiehe ko kǎtǎtǎnuhu. K'úéhe ko ts'ínk'ien. Tǎnga nk'iehé nga ja k'ǎ jan nǎstǎin, k'ǎáya ngáha rá ngabayoo.

B'i ts'ín Santiago ko Jua tsankihǎ Jesu nku kǎanda

(Mt. 20:20-28)

³⁵ As'ai Santiago ko Jua xi jáha Zebedeo maha, kui xi incha j'aise tǎnaha Jesu ko b'a kitsúhu:

—Ji ndǎ maestru, mǎeni nga k'ǎinǎ ni xi kǎinchǎhi.

³⁶ B'i kitsú Jesu:

—¿Mí nihi xi mǎnuu nga ts'ian?

³⁷ B'a incha kitsú jóo:

—K'ǎinteni nga nku xi k'úéǎ kixihǎ ko nku xi k'úéǎ skjǎhín nǎstǎin nga n'ekjǎhín kǎachákahi.

³⁸ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Nǎjmi yo ni xi tǎbinchu. ¿A kǎichúkǎanu nga un skǎnuu xi nkú ts'ín un skǎna? ¿A kǎichúkǎanu nga n'ekjóhon kǎanimǎ xi ts'ínkǎhín?

39 B'a incha kitsú jóo:

—Kuichúkuani.

As'ai b'i kitsú Jesu:

—Kjuaxi nga un skuenuu xi nkúhu an ko nga choo kjuanima xi ts'inkjáihin. 40 Tunga tsa kuintsuboo nga kixina ko tsa skjúnna, najmi an tijnana nga tsja niu. Ja tjintu xi tjina ndaha kui antee.

41 Nk'ie nga kint'é já ni'yakuyá xi tee niu, incha kits'inkjanko Santiago ko Jua. 42 Tunga kinchja njahá ra Jesu jóo ko b'i kitsúhu:

—Yo xi nkú ts'in xuta xi tjihin xá ei asuntei 'yún ndjá ts'inko xuta xingisoq, ko xi tjihin nga'yún ts'in nga nu'yá'éhen. 43 Tunga ajinnuu najmi b'a kama. Xi mje níhi nga nda k'aku kama ajinnuu, kui xi kats'in ni xi nda ngandanuu. 44 Xi mjehe nga tjun kama ajinnuu, kui xi katuma nda musunuu. 45 At'aha ta ndaha Ntíhi Ndax'iun najmi j'ai tsa tu xi kui nda n'ehé ra. J'ai ní tu xi ni xi ngandaha xuta j'ai ts'ihin ko tu xi ts'ínkjas'ehen yjoho nga k'uéchjintjai nkjin xuta.

B'i ts'in kits'innkíhi Jesu nku nda ka

(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

46 As'ai incha tsichu nanki Jerico. Ko nk'ie nga títbitju Jesu yo ko já ni'yakuyáha ko xuta nkjin xi tjenko, tu yohó andai niyóo kab'ejna nga títbanki chje nku nda ka xi 'mi Bartimeo, xi ntíhi Timeo maha. 47 Nk'ie nga kint'é nga nibá tiña Jesu nda Nazaret, as'ai kik'atuts'ihin nga kikjintáya:

—Ji Jesu, ji xi ntjehe David, katuma nimahi an!

48 Nkjin xuta kinchjatikoho tu xi k'uéchja'aha ts'a. Tunga tu sahá 'yún kikjintáya sa:

—Ji xi ntjehe David, katuma nimahi an!

⁴⁹ As'ai tsasin'yun Jesu ko b'a kitsu:

—Chubohoo ndo.

As'ai b'i kik'ihin nda ko:

—Tsjo katumahi. Tisintjein, at'aha tinchjahi.

⁵⁰ Kikjaníya najyun ndjuhu ndo ko xuuhun tsisintjen nga ngjik'uhun Jesu. ⁵¹ As'ai Jesu kingjasjaiyaha:

—¿Mí xi mjehi nga ts'ihin?

B'a kitsu nda ko:

—Ji nda maestru, mjena nga kama chjina.

⁵² B'i kitsu Jesu:

—T'in ngáhani. At'aha kuas'ejihin nga Ntjaná kits'in nibána, kui nga kama nkihi ri.

Ta kuihi chubo kama chjihí ndo ko kitsjennkíhi Jesu nga kits'ínko niyá.

11

B'i ts'in jas'en Jesu nanki Jerusalen

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Nk'ie nga ja tincha bichú tiña nanki Jerusalen nga incha j'ai Betfage ko Betanja, nanki xixi xi tiña maha asunntu tjenki xi 'mi Yá Olivo, as'ai kits'ínkji Jesu jo já ni'yakuyaha ² nga b'i kitsúhu:

—Tankiún nanki ichí xi tíña tiña ján. Nk'ie nga ja kuichú yo, sakúnuu nku ntí búrrú xi jtít'a'yún, xi najmi kjee ch'a b'esúhun. Chjundáyo ko nibáko ei. ³ Ko tsa tjín xi b'a kuitsunuu nga ngjuásjaiyanuu: “¿Á b'a t'ehenu?”, b'a t'ihun: “Nda maestru rú machjéhen chu. As'ai rú ts'íink'óya ngáha.”

⁴ As'ai incha ngji já ni'yakuyóo ko kisakúhu ntí búrrú xi jtít'a'yúnt'a nku ankjuá xi tjen andai

n̄iyóo kō kikjendáya. ⁵ K'ua xuta xi t̄incha yo kingjásjaiyaha:

—¿Mí nihi xi t̄in'o? ¿Á jun t̄ichjundáyahanu ntí búrrúu?

⁶ Tunga b'ahá kitsú já ni'yakuyóo xi nkú nga kitsúhu Jesu kō kitsjantehe jóo nga ngjuaīkō chu.

⁷ Incha j'aīkohō Jesu ntí búrrúu. Najyuhun incha kingjásuhun kō Jesu y'esúhun chu. ⁸ Nkj̄in nkj̄ún xuta incha kingjántu najyuhun aya n̄iyóo, kō kj'aī ngá xi tjiaha yá incha tsatet'a kō kingjántu aya n̄iyóo.

⁹ 'Yún kikjintáya xuta xi yja t̄itjuun kō xi yjankiu nga b'ī incha kitsú:

—¡Kats'ínk'ankiná Nt̄ianá! ¡Nt̄ianá nda kats'ínkō xi kits'ín nibá ngajohō! ¹⁰ ¡Nt̄ianá nda kats'ínkō xi kits'ín nibá nga kuat̄exuma, xi ts'í̄nkj̄áih̄in xáha nt̄je cháná David! ¡Kats'ínk'ankiná Nt̄ianá xi t̄j̄ña nk'a ján!

¹¹ Jas'en Jesu nanki Jerusalen kō ngji n̄atsih̄in n̄inku má ma ñjakú xuta. Nk'ie nga ja kamaḥa nga tsasehe ngayjee ni xi t̄j̄in andaīh̄i, as'aī tsitju nga ngjiko nanki Betania já ni'yakuyá xi te joo. At'aha ja kama ngixun.

B'ī ts'ín ndjá kinchjako Jesu yá higuera xi najmi t̄j̄h̄in tu

(Mt. 21:18-19)

¹² N̄istjin xi ma ndyjuun nk'ie nga incha tsitju ngáha nanki Betania, t̄u kama bjohó ra Jesu. ¹³ Kjin t̄jen sa nga kkie nku yá higuera xi xkfén kō ngjisehe yóo tsa t̄u ahá ni sakúhu tu. Tunga nk'ie nga tsichuk'úhun yóo, t̄u ndahá nku tu najmi

kisakúhu, tu subahá xka. At'aha najmi nistjihin tu higo. ¹⁴ As'ai b'i kitsúhu yá higuera:

—Ndahachí najmi ta ch'a kjiñehe tu xi s'ehi.

Kint'é já ni'yakuyáha nga b'a kitsú.

B'i ts'in kik'onsje Jesu já xi tüncha batéña chu má ma natsihin ninku

(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Incha tsichu nanki Jerusalem ko jas'en má ma natsihin ninku. As'ai kik'atuts'ihin Jesu nga kik'onsje já xi tüncha batéña ko xi tüncha b'atse chu yo. Kits'ink'ótsjá yámixaha já xi tüncha ts'ink'óntjaiya toon ko yáxilehe já xi tüncha batéña chutuju. ¹⁶ Ko ta ndaha nku najmi ch'a kitsjantehe tsa kj'uatikjako natsihin ninku tsa mí nihi. ¹⁷ B'i kitsú nga y'éjña chji éhen Ntíaná:

—B'a ts'in tjit'a éhen Ntíaná: “B'a k'úhín ni'yaná nga kui xi kama ni'ya xi má nga xuta xi nibaha ngayjee naxinantá xi tjin asuntee incha künchjako Ntíaná.” Tunga jun antehé já ndyjé tín'e mo.

¹⁸ Kint'é én xu'bi já na'mi k'aku ko já chjine'éhen kjuatéxumoo ko incha tsangisjai niyá xi nkú ts'in kama ts'ink'iehen Jesu. Tunga incha tsankjúhún Jesu, at'aha ngayjee xuta nkjiun tüncha ma nkjúhun xi nkú ts'in t'bakúya.

¹⁹ Nk'ie nga ja kama jyuun, tsitju ajin nantjo Jesu ko já ni'yakuyáha.

B'i ts'in kixí yá higuera xi ndjá kinchjako Jesu

(Mt. 21:20-22)

²⁰ Nk'ie nga ta jyuhun nistjin xi ma ndyjuun, incha j'a má xi tjeñen síjña yá higuera ko kikié nga

santaha ko kjamaha yoo ja kixi. ²¹ J'áitsjehen Pedro niu, as'ai b'a kitsú:

—Ji nda maestru, chase ma ri. Ja kixi ya higuera xi ndja kichubakoi.

²² As'ai b'i kitsú Jesu:

—N'e s'ejion Ntiana. ²³ Kjuaxi ni xi tixinnuu. Tu yaha ni xi b'a kuitsuhu asunntu tjenki xu'bi: “Tiyú xin yo ko chjanik'ajin yohi ntachak'uun”, kama xi nkú kuitsu tsa najmi jo jan kamaha nga s'ejihin nga b'a kama xi nkú nga titsu. ²⁴ Kui nga b'a tixihinnuu. Ngayjee ni xi kunchihu Ntiana nga chubakoo, n'e s'ejion nga n'ekjohon ko b'a kama.

²⁵ 'Nk'ie nga tichubakoo Ntiana, n'endyjat'ohoo tsa tjin xi tjinokjuanu, tu xi b'a ts'in ta Na'minuu xi tijnaha ndjiojmi jan ts'innnyjat'ahanuu ngatitsunuu. ²⁶ Tunga tsa najmi n'endyjat'o, ta ndaha Na'minuu xi tijnaha ndjiojmi jan najmi ts'innnyjat'a ngatitsunuu.

B'i kama nk'ie nga kingjasjayaha ja tixoo Jesu ya xi kitsja xaha

(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

²⁷ As'ai ta incha j'ai ngaha nanki Jerusalem. Nk'ie nga tsu'ba Jesu ma ma natsihin ninku, as'ai j'aik'uhun ja na'mi k'aku, ja chjine'ehen kjuatexumoo ko jacha xi ta tihin xa. ²⁸ B'a incha kitsuhu:

—¿Mí xa xi tihin nga b'a tin'ei? ¿Yá xi kitsja xahi nga b'a tin'ei?

²⁹ B'i kitsú Jesu:

—Ko an ta kuasajyanuu nku ni. N'ek'oyanu, as'ai xinyanuu mí xaha xi tinna nga b'a tits'ian. ³⁰ ¿Yá xi

kits'ín nibáha Jua Bautista nga j'aiténtá xuta? ¿A Ntíaná, a ra xuta asunnteihí? N'ek'óyanú.

³¹ As'ai b'i kitsúhu xinkjín nga kinchjanijmíyaha niu:

—Tsa: “Ntíaná kits'ín nibáha Jua”, kuixíaán, as'ai b'a kuitsuná: “¿Á najmi kis'ejihinnuu ni xi kitsúhu Jua?” ³² Tunga najmi kama tsa: “Xuta asunntej kits'ín nibáha”, kuixíaán.

B'a incha kitsúhu xinkjín at'aha tsankjún xuta nkjiun, at'aha ngayjee xuta b'a tsu nga nku nda profeta kama Jua. ³³ Kui nga as'ai b'a incha kitsúhu ra Jesu:

—Najmi yai.

As'ai b'i kitsú Jesu:

—Ko ta ndaha an najmi xinyanuu yá xi kitsjana nga b'a tít'sian.

12

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'inchjén já xi najmi naxu fiko xá xi kik'aihi

(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

¹ As'ai Jesu b'i ts'ín tsakúyaha xuta nga y'éjña chubayaha:

—Nku nda y'éntje tuntsjajé. Y'éngi nch'a ko kits'ínnda nku ante má nga ts'íonnki tuntsjajé. Kits'ínnda nku xjó nk'a tu xi kama chúnntaha antee. Kitsjá sáha antee já xi maha ts'ínxáko tuntsjajé, as'ai ngji kjin. ² Nk'ie nga ja tíjne tuu, as'ai kits'ínkjisehe ndo nku nda musuhu já xi tít'sínxáko tuntsjajé tu xi kuankihí ra tu xi kanéhe. ³ Tunga jak'áhá jóo nda musu nga kik'íéhe ko kits'ínkji tiya tiya.

4 'As'ai ta kits'ínkjihi ngáha ndo kj'ai nda musu. Tunga máha nda xu'bi, ni kik'onntjaihi jóo ko ch'on nkjún incha kitsúhu. 5 Ta kits'ínkjihi ngáha kj'ai nda musuhu ndo, tunga kits'ínk'iehen ra jóo nda xu'bi. Nkjin sa já musu xi kits'ínkji ndo. K'ua xi kis'ehe ko k'ua xi kits'ínk'iehen jóo.

6 'Tijña saha ndo nku xi ts'iin nibá, kui ntí xi tjo nkjúhun. B'i kitsú nga kits'ínkjisehe jóo: "Skuenkjún ntína jóo." 7 Tunga b'ahá kitsúhu xinkjín já xi ts'ínxáko tuntsjajée: "Kui xu'bo xi ts'íinkjáihin ngayjee ni xi tjíhin na'mihi. Tu saha n'ek'ieén tu xi kama ts'añáhaná ni xi ts'íinkjáihin." 8 As'ai jakj'á jóo ntíhi ndo ko kits'ínk'ien. Kik'onsje yjoninte k'ien natsin má nga tjíntje tuntsjajée.

9 'Kui b'a maha, ¿nkú ts'íihin nda xi ts'e tuntsjajée? Kj'uaí ko ts'íinkje já xi ts'ínxáko tuntsjajée ko kj'ai já tsjá sá ngáha ra ante tuntsjajée.

10 '¿A najmi kjehe n'eyo ni xu'bi xi jtí't'a xujun éhen Ntíaná? B'a títsu: Ndjio xi kikjaníya já chjinejxjóo ja j'ai ma ndjio k'aku.

11 Ntíaná xi b'a kits'ín ko ma nkjunná nga chaseheé.

12 As'ai mjehe já xi tjíhin xá nga kuakj'ánijé Jesu, at'aha kamankjihin nga kui kinchjanijmíyaha nga y'éjña chubaya. Tunga incha kitsankjúhún xuta nkjiun ko incha ngji t'axíhin Jesu.

*B'i ts'ín tsakúya Jesu yá xi tjíhin nga s'e'chjíhi
(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)*

13 As'ai kin'e nibásehe Jesu k'ua já fariseo ko k'ua já xi yjankihi nda rei Herode Antipa, tu xi

ts'ínkijneyaha Jesu nku én xi najmi b'a tjín. ¹⁴ B'a incha j'ai tsúhu:

—Ji nda maestru, yai nga kjuaxi én xi chubai ko nga najmi ni xi sasihin xuta chubai. 'Yún nanka chaseihi. Naxu bakuyái sisin ni xi ts'e Ntíaná. Kui nga, ¿a ma b'echjihí nda títjun Cesar ni xi f'áchjíná, a ra najmi? ¿A k'uaíhi, a ra najmi k'uaíhí raá?

¹⁵ Tunga behé Jesu kjuajohonkijihin jóo ko b'i kitsúhu:

—¿Á an tíchjut'ayák'uhunnú? Nibákonú ei nku toon denario tu xi kuasehe ra.

¹⁶ As'ai j'aiko jóo tooon ko b'a kitsú Jesu:

—¿Yá xi ts'e sénnistjiin ko j'áin xi tíj'aha tooin?

B'a kitsú jóo:

—Ts'e nda títjun Cesar.

¹⁷ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Tjohon nda títjun Cesar ni xi ts'e nda títjun Cesar, ko tjohon Ntíaná ni xi ts'e Ntíaná.

Tu ni xi kama nkjúhún ra jóo én xi kits'ínk'óya Jesu.

*B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kj'uaíya ngáha ra xuta
(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)*

¹⁸ Já saduseo bakúya nga najmi kj'uaíya ngáha ra xuta ngabayoo. As'ai k'ua xi incha j'aisehe Jesu nga kingjásjaiyaha. ¹⁹ B'i incha kitsúhu:

—Ji nda maestru, y'et'aná Moise: “Tsa nku nda xi tíñaha chjuún kuayá nga najmi kis'ekoho ntí chjuúhun, nda nts'e tjihin nga kuixanko ngáha chjuúhun, tu xi b'a ts'ín s'ehe ra ntí nda nts'e xi k'ien.”

²⁰ 'Y'entu yatu já xi nts'e maha xinkjín. Tsixan nda xi tjuun tunga b'ahá tíjun k'ien. Najmi kis'ehe

ntí. ²¹ As'ai nda xi ma joho tsixanko ngáha tachjúun, tunga ta k'iehn ko najmi kis'ehe ntí. B'a ta kamaha nda xi ma jahan. ²² B'a ta ts'in tsixanko tachjúun já nts'e xi k'oo, tunga ndaha nku najmi kis'ehe ntí. Askahan ta k'ien tachjúun.

²³ Nistjin nga kj'uaíya ngáha ra xuta ngabayoo, zyá ndaha xi kama ts'e tachjúun, at'aha nga yatuu tsixanko?

²⁴ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Najmi b'a tjin ni xi chubo, at'aha najmi mankjinnuu ni xi tjit'a éhen Ntíaná ko ta ndaha nga'yúhun Ntíaná. ²⁵ At'aha nk'ie nga kj'uaíya ngáha ra xuta, najmi ta kuixahan ko ta ndaha najmi ts'ínkixan ntíhi. B'a ní ts'in k'úentu xi nkú ts'in tjintu ntítsje xi tjin ndjiojmi ján.

²⁶ Tunga nga kj'uaíya ngáha ra xuta, za najmi kjehe n'eyo má y'et'a Moise má nga tinchjanimiyaha na'yá ntsje xi títi? B'a kitsú Ntíaná nga kinchjako Moise: “An xi Ntíaha Abraham, Ntíaha Isaac ko Ntíaha Jacob.” ²⁷ Ntíaná najmi Ntíaha animá. Ntíaha ní xuta tik'un. Tu xí najmi b'ahá tjin ni xi chubo.

B'i ts'in tsakúya Jesu má kjuatéxumaha xi 'yún chjihí ra

(Mt. 22:34-40)

²⁸ Ta j'ai nku nda chjine'éhen kjuatéxumoo. Kint'é ndai ni xi kichubanijmíyaha ko kamankjihin nga b'a tjin én xi kinchja Jesu. As'ai kingjásjaiyaha:

—Ajihin ngayjee kjuatéxumoo, z má kjuatéxumaha xi 'yún chjihí ra?

²⁹ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Kui xu'b_i: “Tasinñju, xuta Israel. Ntia xi Ntjaná maha, kui xi Ntia nku tutu. ³⁰ N'etjói Ntjaná xi Ntiahi maha ngayjee animahi ko ngayjee nga'yihin. N'etjói xi nkú ts'ín tinchin ko xi nkú ts'ín n'enkjintak'uin.” ³¹ Kjuatéxuma xu'b_i xi ma joho: “N'etjói xutahi xi nkú nga ts'ín tjohi yjohi.” Najmi tjín kj'ai kjuatéxuma xi 'yún chjí saha ra nga joo kjuatéxuma xu'b_i.

³² As'ai b'a kitsú ndo:

—Johon, nda maestru, b'a tjín. Kjuaxi ni xi tibixín, nga nku tutu maha Ntjaná ko nga najmi tjín sa kj'ai. ³³ Ko nga n'etjáá Ntjaná ngayjee animaná ko ngayjee nga'yúnná ko xi nkú ts'ín n'enkjín t'ak'aán, ko nga n'etjáá xutaná xi nkú nga ts'ín tjoná yjoná, kui xi 'yún chjí saha ra nga tu má chjehé ni xi s'etísun nachan chje.

³⁴ Nk'ie nga kint'é Jesu nga b'a tjín én xi kinchja ndo, as'ai b'i kitsúhu:

—Najmi kjin tinchihin má batéxuma Ntjaná.

Ndaha nku najmi ta kama k'un kingjásjaiya saha ra Jesu tsa mí nihi.

*B'i ts'ín kingjásjaiya Jesu yá xi y'aha ra xi Cristo
(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)*

³⁵ Nk'ie nga tibakúya Jesu má ma natsihin ninku, as'ai b'i kitsú:

—¿Nkú tjihin ra nga b'a tsuhu já chjine'éhen kjuatéxumo ko nga ntjehé David nibaha ra xi Cristo?

³⁶ At'aha ta kuihi David b'a kitsú nk'ie nga Espiritu Santo ho Ntjaná kits'ínkinchjaha:

Ntjaná b'a kitsúhu Nda Ntjana:

“Tinchint'ání má batexuma.

K'uentú maná já kontrahi kinte tsukui.”

³⁷ B'a ts'in ta kuihi David kitsúhu nga Nda Ntíaha maha xi Cristo. Kui nga, ¿nkú ts'in ntjehe David nibáha ra xi Cristo?

Tsjo nkjún kamaha xuta nkjin xi tíncha mjéñjuhú ni xi tínchja Jesu.

B'i ts'in y'échjit'ain Jesu sin xi y'a já chjine'éhen kjuatéxumoo

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ B'a kitsú sa Jesu nga tsakúya:

—Chúhuun yjonuu já chjine'éhen kjuatéxumoo. Kui xi tsjohó nga bja najyun ndju nga b'ema kó nga tsjo ts'in súniñaha niyátée. ³⁹ Tsjohó nga b'entusún yáxilé xi tíncha títjun ni'ya sinagoga kó nga b'entu ante k'akú xi tjin nku s'í. ⁴⁰ Kui xi kje'áha ni'yaha jminchjín xi ja k'ien x'ihín kó as'ai chuba 'yuhún tse nchjako maña Ntíaná, tu xi b'é'mat'aihin yjohó. 'Yún un skuéhe já xu'bi.

B'i ts'in kinchjanijmíyaha Jesu toon chje

(Lc. 21:1-4)

⁴¹ Ankjín kaxa toon chje kab'ejña Jesu kó tibase xi nkú ts'in tbinchá xuta toon chjehe yo. Nkjin maha já nchiná xi 'yún tse toon tbinchá. ⁴² Tu j'aihí nku tachjuún xi ja k'ien x'ihín. Kui xi jo toon xi tíntí tsinchá kaxa chje.

⁴³ As'ai kinchjaha Jesu já ni'yakuyáha kó b'i kitsúhu:

—Kjuaxi ni xi tixinnuu. Tachjuún x'ain 'yún tse kuatsjá sa nga ngayjee xuta xi k'oo xi tíncha b'éya toon kaxa chje. ⁴⁴ At'aha ngayjee xuta xi k'oo ni xi túb'ankihí kuatsjá. Tunga máha tachjín, ngayjee toon xi tijnaha nga kjineyaha nichine kuatsjá.

13

B'i ts'ín kitsúya Jesu nga n'exúya nínku
(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Nk'ie nga tíbitju Jesu má ma natsihín nínku, as'ai nku nda ni'yakuyáha b'a kitsúhu:

—Ji nda maestru, chase ma ri. ¡Á b'a nkjún k'uhun ndjio! ¡Á b'a tsjo ts'ín kin'endaha ni xi tjíhin ei!

² As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿A tíyai nínku ko xjóo ko ngayjee ni xi kin'enda ei? Ndaha nku ndjio najmi ta s'ejñasuhun ra xinkjin. Ngayjee n'exúya.

B'i ts'ín tsakúya Jesu ni xi kama kintehé ni nga kfe asuntee
(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Nk'ie nga kab'ejña Jesu asunntu tjenki xi 'mi Yá Olivo kixi yaha nínku, as'ai Pedro, Santiago, Jua ko Andre incha kingjásjaiya t'axíhin:

⁴ —T'inyani, ¿nkjé b'a kama? ¿Mí nihi xi kuakúchji tíjtjun nk'ie nga ja kuitjusun ngayjee niu?

⁵ As'ai kinchja Jesu:

—Chúhuun yjonuu nga najmi tu ch'a xi k'uanachanu. ⁶ At'aha nkjin maha xi kj'uai nga an ts'ín ma yjoho. “An xi kui”, kuitsu ko k'uanachaha nkjin xuta.

⁷ Nk'ie nga kuinú'yó nga tjín kjuachán ko nga kuinchjanijmíyaha xuta kjuachán xi tíma, najmi tu binkjun. At'aha tjíhin ni nga b'a kama, tunga najmi kjehé kfe asuntee. ⁸ At'aha xuta xi tjín nku nanki kjaánkó xuta xi kj'ai nanki. Nku nda rej kjaánkó kj'ai nda rei. Chón kama kj'ai kj'ai nankihi ko s'e

kjintíá. Nk'ie nga ja b'a tíma, as'aihí tíb'atuts'ihìn kjuanìma xi s'e.

⁹ 'Jun chùhūun yjonūu. At'aha já tjíxóo n'ekjas'ennūu kō s'ennūu aya ni'ya sinagoga. Ngat'ana ngjuaikohonūu xutā nginkun já títjuun kō nginkun já rei, tū xi k'úinyahā ruu jóo yáha an.

¹⁰ Kintehe ni nga kfe asuntee tjihin nga s'enjímihì én nda tsuhu Ntíaná ngayjee naxinantá xi tjin asuntee. ¹¹ Nk'ie nga ngjuaikonijénūu xutā nga ts'íinkjas'ennūu nginkun já tjíxóo, najmi tū fantahā ruu yjonūu mí éhen xi kujíúun. Én xi k'uainūu kui chubō xi chubō, at'ahā najmi jun xi chubō. Espiritū Santo xi kuinchja.

¹² Xi tí'mi ndā nts'e ts'íinkjas'en nga n'ek'ien nda nts'e. Xi tí'mi na'mi ts'íinkjas'en ntíhi. Xi tí'mi ntí kjaánkō xi cháhā kō ts'íink'ien. ¹³ Ngat'ana ts'íin unkiehenūu ngayjee xutā. Tunga xi tū nku ndjáhá kuasinjña, kui xi k'uanki.

¹⁴ 'Y'é't'a ndā profeta Daniel nk'ie nga najmi chankjún ante tsjehe ninku. Choo xi b'a ts'íúun.

B'ì kitsú Jesu kō xi tít's'inya xujuin katumankjihìn. B'ì tã kitsú ya:

—Kui nistjiun katanka xutā xi tjíntu ante Judea xi tjehe asunntu tjennki. ¹⁵ Xi kab'ejñasun nk'a ni'yahā, najmi tū kuitjūen kō tã ndaha najmi tū kjuas'en ni'yahā nga kj'uaík'ásje ni xi tjihin. ¹⁶ Xi kafi jñá, najmi tū k'óoya nga kj'uaík'á najyuhun.

¹⁷ 'iNimā rú ts'ihin jminchjín xi y'a ntí kō xi tít's'ínki ntí kui nistjiun! ¹⁸ Tinchíhuu Ntíaná tū xi najmi nistjin chunch'án b'a kamaha. ¹⁹ At'ahā 'yún s'e kjuanìma nistjin xu'bo, kjuanìma xi najmi kjee s'e santa nkúhu nga tuts'ihìn ni nga kits'ínnda

Ntianá asuntee. Ko ta ndaha najmi s'e askahan nku xi b'a joyaha. ²⁰ Tsa najmi kuatekjá Ntianá chuba nistjin xu'bo, nda ra nku najmi k'uanki kai. Tunga jahá tsatekjá Ntianá chuba nistjin xu'bo ngandaha xuta xi j'ájin.

²¹ Kui nistjiun tsa tjin xi b'a kuitsunu: “Chasoo, ei tijna xi kits'ín nibá Ntianá”, ko tsa b'a kuitsunu: “Chasoo, ján tijna”, najmi tu n'e s'ejiun. ²² At'aha incha kj'uai xi b'a kuitsu tsank'á nga kui xi kits'ín nibáha Ntianá ko xi já profeta ts'ín ma tsank'á yoho. Kui xi incha ts'ín nkjin tikjá kjuankjún tu xi k'uanachaha ra xuta, xi kohó ra xuta xi j'ájin Ntianá kamaha ra k'uanachaha. ²³ Tunga máha jun, chúhun yjonu. Jahá tixinya titjunnu ngatentee ni xu'bi.

*B'i kama nistjin nga k'uaí ngáha Ntíhi Ndax'iun
(Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36)*

²⁴ Tunga kui nistjiun, askahan nga ja kj'ua kjuanima xu'bo, kama jyun ts'íu ko sóo najmi ta ts'ín ndzjehen. ²⁵ Niñu xi tjin nk'a ján kuixuntu ko k'uatsé ni xi tjin nk'a ján. ²⁶ Nk'iehé cha Ntíhi Ndax'iun nga tjenjin nintiu nga nibáko ngayjee nga'yúhun ko kjuachánkaha. ²⁷ As'ai ts'ínkji ntitsjehe nga k'uéntukú xuta xi j'ájin xi tjintu tu má xi tjehén ni, b'aha ra má b'atuts'ihin ra asuntee santaha má fekuhu ra.

²⁸ Katumankjinnu ni xi b'éjña chjinu ya higuera. Nk'ie nga ja tju nts'én tjaha yóo ko tjuhu xka, yo nga ja tibichú tina chunubóo. ²⁹ B'a ta ts'ín nk'ie nga ja choo nga ja b'a tíma, katumankjinnu nga ja tjen tina Ntíhi Ndax'iun xi nkúhu tsa asti ankjuo síjña. ³⁰ Kjuaxi ni xi tixinnu. Kuitjusun

ngayjee ni xu'bi kintehe ni nga kuayáyje xuta xi tjin nd'ai. ³¹ Kamaha asuntee ko nk'a jan ndyja, tunga enna najmi kj'ua tiya.

³² Tunga ma nistjin ko chuba nga b'a kamo, najmi ch'a xi behe, ta ndaha ntitsje xi tjin ndjiojmi jan ko ta ndaha Ntíhi Ntíaná. Nku tutuhú Ntia Na'miná xi be. ³³ Kui b'a maha, t'endahanu yjonuu ko chúnnto yjonuu, at'aha najmi yo nkje b'a kamo.

³⁴ 'Xi nkú joyaha nku nda xi tífi kjin. Kintehe ni nga kuitju ni'yaha tsja xaha nga kúnkú ja musuhu nga ts'in xa xi maha ts'in. Ko b'a tsuhu nda musu xi kunnta ankjuo nga kat'ejna nda. ³⁵ Kui nga tintsuba ndahanu, at'aha najmi yo nkje kj'uai nda xi ts'e ni'yoo, tsa nga ja tífi ma 'ña, a ra masen nistjen, a ra nga kjintá xanto, ko a ra nga ja tífi ma sen. ³⁶ Tintsuba ndo tu xi tsa kj'uai tjen'yuhun, najmi kisuntufehenu nga kj'uai kienuu. ³⁷ Ni xi tixinnuu, b'a ta tixihin ngayjee xuta xingisoo: ¡Tintsuba ndo!

14

B'i ts'in y'enda ja tixoo nga mjehe kuakj'anije Jesu (Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Ndyja sa jo nistjin nga kuichú S'í Pascua, nk'ie nga chine ninkuan xi najmi kamandakoho na'yu san. Ja na'mi k'aku ko ja chjine'éhen kjuatexumoo incha tsangisjai niya xi nkú ts'in k'uanachaha ra Jesu nga kuakj'anije ko ts'ink'ien. ² Tunga b'aha incha kitsuhu xinkjin:

—Najmi tu ajihin s'iu chjubee ndo tu xi najmi k'uesihi xuta nkjin.

B'i ts'ín nku tachjuún tsaténdzjojnúhu ntá sinjne Jesu

(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Nk'ie nga tǐjña Jesu nanki Betaniá, ni'yaha Simon, nda xi k'uhun ch'in fentujnu, nk'ie nga kab'ejñat'a yámixó, as'ai nku tachjuún j'aikó ntá sinjne xi chjí nkjún, xi naxú nardo kikjin kaman-dakoho. Kui xi tǐnchaha nku lubata ndjio chjí. Tsakján tachjuún lubata ndjio kó tsaténdzjojnú nintaku Jesu ntá sinjne. ⁴ As'ai k'ua já xi tǐncha yo kama kjahan kó b'i ngján b'a incha kitsúhu xinkjín:

—¿Á b'a ts'ín kuan'ekatsún tiyaha ntá sinjne?

⁵ At'aha kama ts'ati jan unchan toon denario kuach'a kai, tu xi kui toon k'uaihí ra xuta x'an.

Ta incha kinchjayane tachjuún. ⁶ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Tjehenntohoo tachjuún. ¿Á jun tǐn'estihíruu? Nda tǐn ni xi kuats'ínna. ⁷ Xuta x'an bi, tehente k'úentujínnuu kó kama kuisinkoo nk'ie nga kama mjenuu. Tunga an najmi tehente kúatejñajinnuu. ⁸ Kui tachjín kuatsjá xi nkú tǐn tǐjñaha. Ja kuak'íenda tǐjun yjonintena nga kuak'ojnuhu ntá sinjnei tu xi s'eyanjihinna. ⁹ Kjuaxi ni xi tǐxinnuu. Tu má xi tjehén ni nga s'enijmí én nda tsuhu Ntjaná nga ngúsuhan asuntee, ta chubanijmiyaha ni xi kuats'ín tachjín. B'a ts'ín n'ekj'áitsjehen.

B'i ts'ín y'enda Juda Iscariote nga ts'ínkjas'en Jesu
(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰ As'ai Juda Iscariote, nku nda ni'yakuyá xi te joo, ngjisehe já na'mi k'aku tu xi ts'ínkjas'eheñ ra Jesu jóo. ¹¹ Nk'ie nga kint'é jóo éin, kama tsjoho kó b'a incha kitsúhu Juda nga tsjáha toon. As'ai

tsangisjai niyá Juda xi nkú ts'in kama ts'ínkjas'ehen Jesu.

*B'i ts'in ts'asjeko S'í Pascua já ni'yakuyáha Jesu
(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1Co.
11:23-26)*

¹² Nistjin nga b'atuts'ihin ra S'í Pascua, nk'ie nga chine ninkuan xi najmi kamandakoho na'yu san ko nga n'ek'ien chutsankaha s'iu, as'ai já ni'yakuyáha Jesu kingjásjaiyaha:

—¿Má xi tjeheh mjehi nga kuankín'lendi tu xi chineheni nichinehe S'í Pascua?

¹³ As'ai b'a kitsúhu jo já ni'yakuyáha nga kits'ínkji:

—Tankiún ajin nantio. Yo satékjó nku nda xi y'a nku ndji ntánijua. Tsjénkkihú ¹⁴ ko má nga kjuas'en b'a t'ihuun nda xi ts'e ni'yoó: “B'a títsu nda maestru: ¿Má xi kui ante má nga kjíneka nichinehe S'í Pascua já ni'yakuyána?” ¹⁵ As'ai kuakúnuu nku ante tayá chánka xi ja tjínda xi tjeheh nk'a ni'yaha. Yo t'endo ni xi chineé.

¹⁶ As'ai tsitju já ni'yakuyóo. Incha tsichu ajin nantio ko b'a kamat'ain xi nkú nga kitsúhu Jesu. Yo incha y'énda nichinehe S'í Pascua. ¹⁷ Nk'ie nga ja kama jyuun, tsichuko Jesu já ni'yakuyá xi te joó. ¹⁸ Nk'ie nga ja tjíntut'á yámixó nga tíncha kjine nichinehe S'í Pascua, as'ai b'i kitsú Jesu:

—Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Nku xi tjejninnuu, xi ta ei tínekona, ts'ínkjas'enna.

¹⁹ As'ai kik'ientu babaha já ni'yakuyóo ko nga nkúnkú kingjásjaiyaha:

—¿A an?

²⁰ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Nku xi te joo, xi ta tábakj'á nichine xi tjíya taba má nga tábakj'a. ²¹ At'aha b'a n'ehe Ntíhi Ndax'ijun xi nkú ts'ín tjit'a éhen Ntíaná, tunga, inima rú ts'ihin nda xi ts'íinkjas'ehen! Tu sahá ra ngandaha nda xu'bo tsa najmi kitsin.

²² Nk'ie nga tíncha kjine nichinehe S'í Pascua, jakj'á Jesu ninkuon ko kitsjáha máb'achjíhi Ntíaná. Tsakjánya ko kitsjáha jóo nga b'a kitsúhu:

—Chjúbó. Kui xu'bi xi yjonintena.

²³ Ko ta jakj'á chutsíun. Nk'ie nga ja kitsjáha máb'achjíhi Ntíaná, as'ai kitsjáha já ni'yakuyáha ko incha kik'iyá chutsíun ngatentee jóo. ²⁴ B'i kitsúhu jóo:

—Kui xu'bi xi jnína. Kui xi ngjuai ndzjoho ngandaha nkjin nkjún xuta. Jnína táb'éndako tsetse Ntíaná nd'ai xi nkú ts'ín nda ts'íinko xuta. ²⁵ Kjuaxi ni xi tixinnuu. Najmi ta k'ui sahana ntáha tuntsajée santa nkúhu nga kuichú nistjin nga k'ui ngáhana xi tsetsehe má batéxuma Ntíaná.

B'i ts'ín kitsúya tíjun Jesu nga Pedro b'a kuitsu nga najmi behe

(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Nk'ie nga ja kamaha nga incha kisehe Ntíaná, as'ai incha ngji asunntu tjennki xi 'mi Yá Olivo.

²⁷ B'i kitsú Jesu:

—Ngatentoo n'endyjajihuun yjonuu yáha an. At'aha b'a ts'ín tjit'a éhen Ntíaná: “Ts'in'úhun nda bastuu ko ndzjoya chutsanko.” ²⁸ Tunga nk'iehé nga kj'uaíya ngáhana ngabayoo, kfín tíjunnuu Galilea.

²⁹ As'ai kinchja Pedro:

—Ndaha tsa ngatentee ts'íinndyjajihin yjoho, tunga an najmi.

³⁰ B'i kitsú Jesu:

—Kjuaxi ni xi tíxihin. Kui nistjen xu'bi, kintehe ni nga kjintá xanto niyá xi ma joho, b'a kuixín nga najmi yaní jan niyá tíihin.

³¹ Tunga b'ahá ta kitsú ngáha Pedro:

—Ndaha tsa tíihin nga kuayákoho, tu nku nga ts'inkiéná yjoná nga behe.

B'a ta incha kitsú ngatentee já ni'yakuyóo.

*B'i ts'ín kinchjako Jesu Ntíaná
(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)*

³² As'ai incha tsichu nku ante xi 'mi Getsemani ko b'a kitsúhu Jesu já ni'yakuyáha:

—Tintsubahanu ei. Kfínnchjako maná Ntíaná ján.

³³ Ngjiko Pedro, Santiago ko Jua. Kik'atuts'ihin nga kik'ie baba nkjúhun ko kis'entaha ra. ³⁴ B'i kitsúhu jóo:

—Kjuaba kitsejihin animana xi nkúhu tsa kui xi ja ts'íink'ienna. Tintsuboo ei ko tintsuba ndo.

³⁵ As'ai ngjindju sa ichi ko yo kingjénsten ankjin santaha t'anankiu. Kinchjako Ntíaná nga tsankihi tsa kama kj'ua t'axihin chuba xi má nga un skuehe.

³⁶ B'i kitsú:

—Na'mi, na'mi chí, ji xi mahi n'ei tu mí nihí ni. N'ekj'a t'axínni kjuanima xu'bi. Tunga katumahá xi nkú ts'ín mjehi, najmi xi nkú ts'ín mjena.

³⁷ As'ai ngjise ngáha ra jóo, ko kjintufé nga j'aisehe. B'i kitsúhu Pedro:

—Simon, ¿a kisufei? ¿A ndaha nku ora najmi kuichukjuahi nga kuakinchin tik'uin?

³⁸ Tintsuba ndo ko chubakoo Ntíaná tu xi najmi

chjút'ayák'uhunnuu. Yuhu animanuu, tunga yjonintenuuhú xi najmi tíchúkuaha.

³⁹ As'ai Jesu ta ngji nchjakohó ngáha Ntíaná ko ta kuihí éen kitsú ngáha. ⁴⁰ Nk'ie nga kik'óya ngáha má tjíntu já ni'yakuyóo, ta kjintuféhé ngáha nga j'aisehe, at'aha tib'échja suba nijñoó tunkun jóo. Najmi ta be nkú incha kuítsuhu.

⁴¹ As'ai ta kik'óya ngáha Jesu niyá xi ma jahan ko b'a kitsúhu jóo:

—¿A tu nku kisuntuféhé so ko tín'ekj'áíyo? Ja kama. Ja kuichu chuba nga n'ekjas'en Ntíhi Ndax'iun aya ntsja xuta ngatitsuun. ⁴² Tísíntjoon ko tjián. Ja nibá tiña xi títs'ínkjas'enna.

B'i ts'ín j'aichj'anijé Jesu

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Nk'ie nga ta tínchjaha Jesu, tu j'aihí Juda, nku nda ni'yakuyá xi te jóo. J'aiko nkjin nkjún xuta xi kits'ín nibá já na'mi k'aku ko já chjine'éhen kjuatéxumoo ko jáchá xi ta tjíhin xá. Incha y'a kicha ndju ko yá nga incha j'ai. ⁴⁴ Nda xi títs'ínkjas'en Jesu tsinchá'a tíjün jóo nga b'i kitsúhu:

—Xi kjexu'ba nga kjuaniñaha, kui xi Jesu. Chjúbó ko t'e'yún sisiun nga tankínkoo.

⁴⁵ Nk'ie nga j'ai, tjen'yún ngjik'úhún ra Jesu ko b'a kitsúhu nga kikjexu'ba:

—Ji nda maestru.

⁴⁶ As'ai incha jakj'ánijéhe jóo Jesu. ⁴⁷ Tunga nkuhú kicha ndju ts'asje nku nda xi síjña yo. Kits'ín'uhun nku nda musuhu nda na'mi tíjjuun. Tsatet'a tjabaxínñju.

⁴⁸ As'ai b'i kitsúhu Jesu jóo:

—¿A nda ndyjéná? ¿Á ixí kichahá ko yá kich'ahanu nga kjúáichj'anijéhenú? ⁴⁹ Xki nistjin tsásinjñajinnuu nga tsakuyá má ma natsihin ninku. Najmi kichjubénijénú. Tunga tjíhín ni nga kuitjusun éhen Ntíaná, kui nga b'a tímaha.

⁵⁰ As'ai incha tsanka ngatentee já ni'yakuyóo nga tsásinjña suba Jesu. ⁵¹ Tunga nkuhú ndati xi tu najyun tjabehé kam'otikjájnuhu yjoho nga tjennkihí Jesu, kui xi ta jakj'áha jóo. ⁵² Tunga tsinkféhén najyun tjabehe ko tsanka kisti.

*B'i ts'ín kin'ekokjua Jesu nginkun já tjíxá judio
(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14,
19-24)*

⁵³ As'ai incha ngjiko jóo Jesu nginkun nda na'mi tíjuun. Yo kama ñjakú ngayjee já na'mi k'aku ko jáchá xi ta tjíhín xá ko já chjine'éhen kjuatéxumoo. ⁵⁴ Máha Pedro, kitsjennkí kjihín Jesu santa nkúhu nga tsichu natsin ni'yaha nda na'mi tíjuun ko y'ejñajihín já jun xi kunntá yo nga kits'ínsut'á ts'íhin yjoho t'a nd'íu.

⁵⁵ As'ai já na'mi k'aku ko ngayjee já tjíxóo tsangisjai ni xi kama kjanít'aha Jesu tu xi kama n'ek'iehen, tunga najmi incha kisakúhú ra ni xi kjanínehe Jesu. ⁵⁶ At'aha ndaha tsa nkjin maha xi incha kitsjá tsank'á éhen nga ngji kontraha Jesu, tunga najmi kamahá nga nkuhú ni xi incha kinchja. ⁵⁷ Tjín xi incha tsisintjen ko tsatéjéne tsank'á Jesu nga b'a incha kitsú:

⁵⁸ —Jin kinu'yái nga b'a kitsú ndaj: “An ts'inxúya ninku xu'bi xi xuta kits'ínnda. Jan nistjin kjesintjen ngáhana kj'ái xi najmi maha xuta ts'ínnda.”

⁵⁹ Tunga tu nkú najmi kamahá nga nkuhú ni xi incha kinchja. ⁶⁰ As'ai tsisintjen nda na'mi tíjuun nga ngji sinjña kamasehen ayoo ko kingjásjaiyaha Jesu:

—¿A najmi chumi nihi xi kujíxínní? ¿Á b'a tíncha tsuhu jóo nga tífi kontraha ri?

⁶¹ Tunga najmi chumi ni kitsúhú Jesu. Ndaha nku én najmi kinchja. As'ai ta kingjásjaiyahá ngáha ra nda na'mi tíjuun:

—¿A ji xi kits'ín nibá Ntíaná, xi Ntíhi Ntíaná?

⁶² B'i kitsú Jesu:

—An xi tibixín. Choo Ntíhi Ndax'jun nga k'úéjñat'aha Ntíaná xi tjíhin nga'yún ko nga nibajin ninti xi tjin nk'a ján.

⁶³ As'ai kikjetiyajen najyun xi yja nda na'mi tíjuun. B'a ts'ín tsakúchji ndo nga najmi kisasihin én xi kinchja Jesu. B'a kitsú:

—¿A machjén saná já testiyu? ⁶⁴ Ja kuanu'yó nga najmi kuakienkjún Ntíaná nga kuanchja. ¿Nkú manuu?

Ngayjee jóo b'a incha kitsú nga tjeheh ra ngabaya Jesu. ⁶⁵ As'ai tjin xi tsatétéjnu Jesu nga kik'aya. Y'é'ma ankjin ko y'éhe ko b'a incha kitsúhu:

—Tixínyai xi nkúhu nda profeta, ¿yá xi kuak'íehi? Já jun xi kunntá yo ta incha kik'onjin Jesu.

B'i ts'ín kitsúya Pedro nga najmi be Jesu

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

⁶⁶ Nga kab'ejña Pedro kintee xi tjeheh natsin ni'yoq, tu j'aihi nku na musuhu nda na'mi tíjuun.

⁶⁷ Nk'ie nga kkie nga títs'ínsut'á yjoho Pedro t'a nd'íu, as'ai tu nku tsasehé ra ko b'a kitsúhu:

—Ji xi ta tjenkoi Jesu xi chá Nazaret.

68 Tunga najmi kits'ínkiehé yjoho Pedro. B'a kitsú:

—Najmi be ndo. Najmi be ni xi túbixín.

Tsitju yo nga ngji má xi tjehen tjeñ ankjua natsiun. As'ai kikjintá nku xanta. 69 Na musu ta kிகိးhé ngáha ra ko kik'atuts'ihín nga b'a kitsúhu xuta xi tjincha yo:

—Kui cháí ta mako jmi xu'bo.

70 Ta najmi kits'ínkiehé ngáha yjoho Pedro. Sa kutju já xi tjincha yo b'ahá ta incha kitsú ngáha ra:

—Kjuaxi kjáihín nga ta ji makoi jóo. At'aha Galilea nibáhani.

71 As'ai ndjá kinchja Pedro ko ixí Ntíanáhá kits'ínkie nga b'i kitsú:

—jNajmi be nda xi túbixíún!

72 Kui chubo tjeñ'yún kikjintáhá xanto niyá xi ma joho ko j'áítsjeheñ Pedro ni xi kitsúhu Jesu: “Kintehe ni nga kjintá xanto niyá xi ma joho, b'a kuixín nga najmi yaní jan niyá tjihín.” Nk'ie nga j'áítsjeheñ Pedro én xu'bi, kikjintá.

15

B'i ts'ín kin'ekokjua Jesu nginkun nda titjun Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

1 Nk'ie nga ja kama seen, incha y'éndako xinkjín já na'mi k'aku ko jáchá xi ta tjihín xá ko já chjine'éhen kjuatéxumo ko ngayjee já tjíxá xingisoo. As'ai tjí'yúhún ts'ihín ra Jesu nga incha ngji ts'ínkjas'eheñ Pilato. 2 B'a kitsú Pilato nga kingjásjaiyaha:

—¿A ji xi nda reihí xuta judio?

B'i kitsú Jesu:

—B'a tjín ni xi túbixín.

³ Nkjin nkjún ni xi kikjanínehe já nã'mi k'aku.

⁴ Kui nga Pilato tã kingjásjaiyahá ngáha rá Jesu:

—¿A najmi chumi nihi xi k'úinní? Tãsinñjú ma rí xi nkú ts'ín nkjin maha ni xi tíkjanínehi jóo.

⁵ Tunga ndahá nku én najmi kinchjã Jesu. Kui nga tũ ni xí kama nkjúhũn rá Pilato.

B'i ts'ín kitsjá kjuã Pilato nga n'ek'ien Jesu

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ Nk'ie nga xkí S'í Pascuã, b'éjña ndaí Pilato nku ndã nũbayá xi banki xutã nãntiã. ⁷ Kui nĩstjiũn kjiya'yún nku ndã xi 'mi Barraba kò já xi kamakohò nga kikjánkò já Romã. Kui xi incha kits'ínk'ien animã nga b'a incha kits'ín. ⁸ As'ai incha j'ai xutã nkjiũn kò kik'atuts'in nga tsankihí Pilato nga ts'íin xi nkú ts'ín xkí s'í.

⁹ B'a kitsú Pilato nga kingjásjaiyahã xutã nkjiũn:

—¿A mjenuu nga k'uejñã ndaínũu ndã rejihí xutã judio?

¹⁰ B'a kitsú at'ahã kamankjihin nga tíma xin k'un já nã'mi k'aku ngat'ahã ni xi títs'ín Jesu kò nga kui kjuãha nga incha kits'ínkjas'eheñ ra. ¹¹ Tunga já nã'mi k'akuhú tsinchá'a xutã nkjiũn tũ xi kuãnkíhi nga tũ sahã Barraba xi n'e ndaíhí rá. ¹² As'ai b'a kitsú Pilato:

—Ndã xí ndã rejihí xutã judio bixíun, ¿mí xi ts'ihin?

¹³ B'a incha kitsú xutã nkjiũn nga kikjintáya:

—¡Tjat'a kruí ndo!

¹⁴ B'ahá tã kitsú ngáha Pilato:

—Tunga, ¿mí ni ch'on tjíhin xi kits'ín ndo?

Tunga tũ sahã 'yún incha kikjintáya sa xutõ:

—i Tjat'a kruu ndo!

¹⁵ Pilato bi mjehe nga tsjo k'úéhe xuta nkjiun, kui nga kits'in ndaihi ra Barraba ko kitsja kjuu nga s'ehé Jesu ko nga s'et'a kruu. ¹⁶ As'ai já juun jas'enko Jesu ni'ya masen xi 'mi ni'ya pretorio. Kinchja njaha ngayjee já jun xinkjin. ¹⁷ Incha kits'inngja Jesu nku najyun ndju kuan nga incha kik'aya. Ko incha kits'innda nku corona na'ya xi y'é'a nintaku. ¹⁸ As'ai incha kik'atuts'in nga kik'aya:

—Antahi, nda reiji xuta judio.

¹⁹ Incha jakj'a nku yáxa nga kik'onntjai nintaku Jesu ko tsatétéjnu. Tsinchakunch'int'aha nga kik'aya. ²⁰ Askahan nga ja kamaha nga kik'aya Jesu, ts'asje ngáha najyun ndju kuon ko kits'inngja ngáha najyun xi ts'e Jesu. As'ai incha tsitjuko tu xi ngjuát'a kruuhu.

B'i ts'in kis'et'a kruu Jesu

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ Nku nda nanki Cirene xi Simon 'mi, Alejandro ko Rufe ntíhi. Jná j'aihi ndo ko nk'ie nga tíf'a yo, kin'e kjuu'yuhún ra nga k'uanji kruuhu Jesu. ²² As'ai incha ngjiko Jesu ante xi 'mi Golgota. Kui éen xi tsuhu ra: Antehé Nintaku Anima. ²³ Kik'aihi nga k'úi binu xi kin'etjijinkoho nki, tunga najmi kik'ihí Jesu niu.

²⁴ As'ai incha kingját'a kruu. Já juun incha tsakjanya xihí xinkjin najyuhun Jesu nga kitsu-tonyá ts'ihin, tu xi b'a ts'in skuéhe má t'íaha xi sakúhu ra nga nkunkú. ²⁵ Chuba nja nga ta jyuun kis'et'a kruu Jesu. ²⁶ Nku yáte kis'et'a mí kjuaha

nga t_in'ek'iehen. B_i ts'ín kis'et'aha yátee: “Nda reih_i xuta judio.”

²⁷ Ta kis'et'a kruuko Jesu jo já ndyjé. Nku xi kit-sjen nga kixih_i ko nku nga skjúhun. ²⁸ Yo tsitjusun ni xi y'é't'a Isaia nk'ie nga b'a kitsú: “Nkujihín kamako já xi bangane kjuatéxumaha Ntiana.” ²⁹ Xuta xi t_incha f'a yo najmi kikienkjún Jesu nga kinchja. Kits'ínk'ajni nintaku nga b'a incha kitsúhu:

—Ji xi n'exúyai n_inku ko jan n_istjin chjúsintjen ngáhani, tsixín. ³⁰ ¡N'ek'anki yjohi! ¡T_itjujent'ai kruu!

³¹ B'a ta ts'ín kik'ayaha já na'mi k'aku ko já chjine'éhen kjuatéxumoo. B'a incha kitsúhu xinkjín:

—Kamaha ndai nga kj'ai xi kits'ínk'anki, tunga tu sa najmi mahá ngáha ts'ínk'anki yjoho. ³² Katitjujent'a kruu nd'ai, tsa kui xi kits'ín nibáha Ntiana, tsa kui xi nda reih_i xuta Israel. B'a ts'ín cháhaná ko s'ejinná ma.

Ko já xi kjintut'á kruuko Jesu ta ch'on incha kitsúhu.

B'i ts'ín k'ien Jesu

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Nk'ie nga tsichu chuba te jo nga n_istjiun, kis'e jyun ngayjee asuntee santa nkúhu nga tsichu chuba jan nga ngixuun. ³⁴ Chuba jan 'yún kikjintáya Jesu nga éhen kinchja. B'i kitsú:

—Eloi, Eloi, ¿lema sabactani? —kui éin xi tsuhu ra: Ji Ntiana, ji Ntiana, ¿á kan'e nga mahani?

³⁵ K'ua xuta xi kabincha yo incha kint'é kui éen. Kui nga b'a incha kitsúhu ra xinkjín:

—Tasinñju. Nda profeta Elia t_inchjaha ndo.

³⁶ As'ai tsangatsanka nku nda xi síjña yo ko nku tsanka kits'ínk'anchiko sesehe binu san. Kui xi y'eku nku yáxá nga kits'ínkjik'uhun Jesu tu xi k'úhi ko b'i kitsú:

—Chúya maá. Chase ma raá tsa nibá Elia nga kjéjehen t'a kruu.

³⁷ As'ai 'yún kikjintáya Jesu ko k'ien. ³⁸ Nk'ie nga b'a kamoó, kitiyájen najyun xi tjenchja ante xi 'yún nkjúhun ninku. Jo tsitju. Kik'aha ra nk'aha santaha kintee.

³⁹ Máha nda jun k'akuhu já juun xi kabasinjña ankjin Jesu, nk'ie nga kint'é xi nkú ts'ín kikjintáya ko nga kieke xi nkú ts'ín k'ien Jesu, as'ai b'a kitsú:

—Kjuaxi kjáihin nga kui ndai xi Ntíhi Ntíaná.

⁴⁰ Yo kjint'á kabincha k'ua jminchjin xi tjincha base. Ajihin jminchjun ta kabasinjñajin Maria Magdalena, Maria xi naaha maha Kuse ko Santiago xi ntí kuts'i, ko na Salome. ⁴¹ Kui jminchjin xu'bi xi kitsjennkíhi ko tsasinkohó Jesu nk'ie nga y'ejña ante Galilea. Ta tjincha ya yo kj'ai jminchjin xi ta incha j'aikohó Jesu nanki Jerusalem.

B'i ts'ín kis'eyanji Jesu

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Kui nistjiun tís'enda ni xi ts'e s'íu, at'aha ja túbichú tiña nistjin nkjúun. Nk'ie nga ja tíma jyun, ⁴³ j'ai nku nda xi 'mi Kuse xi nanki Arimatea nibáha, xi ta nda tjíxá k'aku. Ta tikuyáha nistjin nk'ie nga kuatéxuma Ntíaná. Kui xi kama k'un ngjisehe Pilato ko tsankíhi yjonintehe Jesu.

⁴⁴ Kama nkjúhun Pilato nga kutjuhú k'ien Jesu. As'ai kinchjaha nda jun k'akuhu já juun ko kingásjaiyaha tsa ja ka'me Jesu. ⁴⁵ Nk'ie nga

kitsúyahā nda jun k'aku niu, as'ai kitsjáha Kuse yjonintehe Jesu.

⁴⁶ As'ai ts'atse Kuse nku najyun. Kui xi kik'ontikjájnu yjonintehe Jesu, nk'ie nga kikjejen t'a kruu. As'ai ngjingjájñaya nku tixa tsjó xi kin'endat'á naxiu ko kik'ontikjá nku ndjió chánka nga y'échjane ankjuu tsjóo. ⁴⁷ Maria Magdalena ko Maria xi naaha Kuse incha kieke má xi tjeheh kis'ejña yjonintehe Jesu.

16

*B'i kama nk'ie nga j'áiyaha Jesu ngabayoo
(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)*

¹ Nk'ie nga j'a xuatú, as'ai Maria Magdalena, Maria xi naaha Santiago maha ko na Salome ts'atse ni xi sinje, tu xi ngjuaingjájnuhu ra yjonintehe Jesu. ² Nk'ie nga ta jyun ta jyuhun nistjin xi b'atuts'ihin ra tuntjóo, incha ngji tsjóo nga ja títu ts'íu. B'i ngján kingjásjaiyahā xinkjín:

³ —¿Yá xi kjéxinná ndjió xi tjíchjane tsjóo?

⁴ Tunga nk'iehé nga incha tsase, kieke nga ja kan'e t'axín ndjió chánkantsú xi kis'echjáne ankjuahā tsjóo. ⁵ Incha jas'en tixa tsjóo ko kieke yo nku ndati xi yja nku najyun ndju taba nga kab'ejña andai kixihi tsjóo. Kitsankjún jminchjún. ⁶ Tunga b'ahá kitsú ndatiu:

—Najmi tu binkjun. Jesu xi nibáha Nazaret xi kis'et'a kruu t'ibinchisjó. Ja kaf'áiya ngáha ra ngabayoo. Najmi ta tjihin ei. Chasoo ei má nga kis'ejña. ⁷ Tunga b'ihí tankínk'ihuun já ni'yakuyáha ko Pedro nga ante Galilea ngjuai títtjuhun Jesu. Yo skué xi nkú nga kitsúhu.

⁸ As'ai ixí tìncha b'atsé nkjúhún ts'ihin jminchjún nga tsítju aya tsjóo ko 'yún incha ngji. Ndaha nku én najmi incha kinchja at'aha tìncha tsankjún.

B'i ts'ín kik'atuts'ihin Jesu nga tsakúchjihí yjoho xuta ni'yakuyáha

(Jn. 20:11-18; Lc. 24:13-35)

⁹ Nk'ie nga j'áiyaha Jesu ngabayoo nga ta jyuhun nistjin xi tib'atuts'ihin ra tuntjóo, titjun tsakúchjihí yjoho Maria Magdalena xi kik'asjihin yatu jáninda. ¹⁰ Kui xi ngji tsúyaha já xi kitsjenko Jesu xi ta tjintu baba ko tìncha kjintá. ¹¹ Tunga nk'iehé nga kint'é jóo nga tíña tik'un Jesu ko nga Maria Magdalena kabakúchjihí yjoho, najmi kis'ejihin ni xi kitsú Maria.

¹² Askahan kj'ai ts'ín tsakúchjihí yjoho jo já ni'yakuyáha Jesu xi tìncha ts'ín niyá nga tìncha fi jña. ¹³ As'ai incha kik'óya ngáha já xi joo nga ngji tsúyaha já xingisoo, tunga tu nkú najmi kis'ejihin ra ni xi kitsú já xi joo.

B'i ts'ín kitsjá xáha Jesu já ni'yakuyáha

(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ As'ai tu chahan tsakúchjihí yjoho Jesu já ni'yakuyá xi te nkuu nk'ie nga kab'entut'á yámixoo. Ndjá kinchjako at'aha najmi s'ejihin ko ndjá tjintuyá animaha, at'aha najmi kis'ejihin ni xi kitsúyaha xi kkie Jesu nk'ie nga ja j'áiya ngáha ra ngabayoo. ¹⁵ B'i kitsúhu jóo:

—Tankiún nga ngúshun asuntee ko t'enijmíhuu én nda tsuhu Ntíaná ngayjee xuta xi tjín. ¹⁶ Xi s'ejihin én nda tsuhu Ntíaná ko saténtá, kui xi k'uanki. Tunga xi najmi s'ejihin, kui xi

ndyja. ¹⁷ Xuta xi s'ejihin én nda tsuhu Ntíaná ts'ín kui kjuankjún: ngajona k'onsjehe jánindo, kuinchja kj'ai kj'ai én xi tjin, ¹⁸ kuakj'aya ntsja ye, tsa tjin nki ch'onk'un xi k'úi, najmi chumi nihi xi ts'íhín, kō ngjuénne ntsja xuta un kō kamanda.

*B'i ts'ín ngjinji Jesu nk'a ján
(Lc. 24:50-53)*

¹⁹ Nda Ntíaná Jesu, nk'ie nga ja kinchjako já ni'yakuyáha, as'ai ngjinji nk'a ján kō y'ejñat'aha Ntíaná. ²⁰ As'ai incha tsitju já ni'yakuyóo nga y'énjímí éhen Ntíaná ngayjee ante xi tjin. Nda Ntíaná tsasinkohō kō kits'ín kjuankjún nga tsakúchji nga kjuaxi én xi tíncha b'énjímí já ni'yakuyáha.

Éhen Ntíaná
New Testament in Mazatec, Jalapa de Díaz
(MX:maj:Mazatec, Jalapa de Díaz)

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mazatec, Jalapa de Díaz

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mazateco, Jalapa de Díaz [maj], Mexico

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mazatec, Jalapa de Díaz

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

e05183c2-7c34-5cdd-8c78-15ea51bd8cbb